

Slovenski VESTNIK

LETNIK XL.

CELOVEC, PETEK, 23. AVGUST 1985

ŠTEV. 34 (2240)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
P. b. b.

Na Koroškem napovedujejo apartheid

medtem ko ves svet obsoja južnoafriški rasizem

Odkar je deželni glavar Wagner v članku, ki ga je dne 9. 8. objavil v dnevniku „Wiener Zeitung“ (naš list je poročal o tem že prejšnji teden), napovedal spremembe dvojezičnega šolstva na Koroškem, se množijo glasovi, ki odločno zavračajo predvideno poslabšanje, obenem pa svarijo pred posledicami, ki bi jih imela ponovna kapitulacija strank in uradne Koroške pred nemškimi nacionalisti. Pri tem posebej opozarjajo na škodo, ki bi jo utrpela Koroška in preko nje cela Avstrija na svojem ugledu v mednarodni javnosti, če bi tukaj uresničili šolski apartheid, medtem ko ves svet obsoja segregacijsko politiko rasističnega režima v Južni Afriki.

— Z vprašanjem dvojezičnega šolstva se je na svoji seji dne 20. 8. bavil tudi izvršni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, ki je ostro obsodil napovedi deželnega glavarja Wagnerja v listu „Wiener Zeitung“. V posebni izjavi je IO ZSO ugotovil, da je Wagnerjev predlog, po katerem naj bi učence pri pouku glavnih predmetov delili po jezikovnih kriterijih, za slovensko narodno skupnost povsem nesprejemljiv ter bi pomenil nadaljnjo okrnitev pravic, ki izhajajo iz člena 7 avstrijske državne pogodbe.

Izvršni odbor ZSO opozarja, da vsi strokovnjaki zagovarjajo ohranitev in izpopolnitev obstoječe skupne šole. V tem smislu zahteva od pristojnih oblasti, da izvedejo reformni koncept, ki ga je izdelala celovška univerza. „Sprememba dvojezičnega šolstva v smislu Wagnerjevega predloga — je rečeno v izjavi odbora ZSO — pa bi bila usodnega pomena za bodoči obstoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem ter bi obenem pomenila nadaljnjo revizijo državne pogodbe.“

Zato odbor ZSO poziva odgovorne dejavnike v deželi in državi, da preprečijo realizacijo tega apartheidskega predloga. Hkrati obsoja in zavrača odpiranje „druge fronte“, ko s hujškimi napadi in neosnovanimi podtikavanji skušajo odvrčati ljudi od dejanskih problemov. Ob koncu pa odbor ZSO apelira na vse koroške Slovence in nemško govorečo demokrato v deželi in državi, da v enotni akciji podvzame vse, da ohrani skupno dvojezično šolo. „Zavedati se namreč moramo, da je obramba dvojezične šole hkrati tudi obramba demokracije in mirnega sožitja.“

— Nadstrankarski komite za obrambo dvojezičnega šolstva na Koroškem prav tako odločno zavrača najnovejše predloge deželnega glavarja Wagnerja, po katerih bi bil v

veliki meri ukinjen doslej veljavni skupni pouk otrok obeh narodnih skupin, če bi po njegovi zamisli otroke v najvažnejših strokovnih predmetih ločeno poučevali.

„Ločitev otrok v več kot dveh tretjinah učnega časa bi izpodkopala pedagoške temelje skupnosti in sporazumevanju obeh narodnih skupin,“ poudarja komite v svoji izjavi za tisk. „Wagnerjev predlog bi v veliki meri uresničil apartheidske predstave KHD in FPÖ ter bi postalo nesmiselno tudi vsako prizadevanje za skupno vzgojo. Mimo tega Wagnerjev predlog v smeri ločitve šolarjev prezira tudi mnenja strokovnjakov, kot so bila izražena pri hearingih, kjer so se vsi — razen KHD in brambovske zveze — izrekli za neomejeno ohranitev in izgradnjo skupne vzgoje.“

Komite za obrambo dvojezičnega šolstva poziva deželnega glavarja Wagnerja in koroško deželno vladno, naj zaustavita politiko ločevanja, da ugled Koroške v mednarodni javnosti ne bo še bolj trpel. „Boj zoper apartheid je postal za deva vsega sveta in dežela Koroška bi pri tem lahko doprinesla zgleden prispevek.“

Šolstvo: KHD - FPÖ -jevski predlog pred realizacijo

V eni izmed zadnjih številčk dnevnika „Wiener Zeitung“ je deželni glavar Wagner objavil članek (Slovenski vestnik je o tem poročal že prejšnji teden — op. ured.), v katerem ni le nesramno napadel predstavnike slovenske narodne skupnosti na Koroškem ter ponovil svojo že staro a zato nič manj neresnično tezo o izpolnjenem členu 7 avstrijske državne pogodbe, temveč je tudi skušal avstrijski javnosti obrazložiti in s tem prejedicirati nameravane spremembe dvojezičnega šolstva.

Obudimo spomin: Zahteve KHD in FPÖ po ločevanju šolarjev in učiteljev po jezikovni pripadnosti so v minulih letih in mesecih naletele tako v koroški in avstrijski kot tudi v mednarodni javnosti na ogorčeno odklonitev. Glavna izpoved vseh teh odzivov je bila, da apartheidskih modelov v Evropi ne bi smeli tolerirati.

Dejstvo je, da zagovorniki ločevanja niso našli niti enega strokovnjaka, ki bi njihove zahteve podprl iz znanstvenega vidika. Nasprotno, vrsta strokovnjakov iz avstrijskih univerz, pa tudi iz drugih držav Evrope je v raznih študijah zagovarjala integracijo in skupno vzgojo. Velika mednarodna učiteljska združenja in sindikati učiteljev so pri avstrijski vladi protestirali proti rasističnim in šovinističnim izgredom koroških nacionalistov v šolskem vprašanju.

Pod tem pritiskom avstrijske in mednarodne javnosti je zvezna vlada ustanovila dve komisiji strokovnjakov (pedagoško in pravno komisijo), ki naj bi proučili stanje dvojezičnega šolstva na Koroškem; koroški deželni zbor pa je izvedel tako imenovane hearinge, pri katerih so prišli do besede predstavniki deželnega šolskega sveta, celovške univerze, NSKS in ZSO, obeh cerkev ter KHD in zveze koroških brambovcov. Tako pedagoška komisija kot tudi skoraj vsi predstavniki organizacij (razen seveda zastopnikov KHD in

brambovcov) so se izrekli za ohranitev skupne šole — torej proti zahtevam nemških nacionalistov.

Sedaj pa k vsebini Wagnerjeve obrazložitve predvidenih sprememb v manjšinskem šolstvu:

Bistvo njegove izpovedi je, da naj bi prišlo do spremembe dvojezičnega šolstva — in to v smislu zahtev KHD oziroma FPÖ. Kajti po njegovi zamisli naj bi v bodoče šolarje v vseh glavnih predmetih ločili in le še v predmetih, kot so risanje, telovadba, ročno delo in glasba, naj bi bil pouk skupen za vse otroke. Kdor pozna koroško politično stvarnost, pa ve, da bi tudi v teh predmetih zelo hitro „iz praktičnih razlogov“ izvedli ločitev. Zato je prof. Gstettner ta Wagnerjev model tudi imenoval dvotretjinsko uresničitev KHD-jevskih zahtev.

Politično osveščenemu opazovalcu razmer pade v oči, da Wagnerjev predlog podpirajo tudi in predvsem nemški nacionalisti. In ne samo to, očitno obstoja sporazum strank in KHD, po katerem naj bi finale v šolskem vprašanju izvedel sam deželni glavar; zato te sile zdaj tudi bolj ali manj molčijo. Tako spoznavamo Wagnerja v novi funkciji: namreč kot eksekutorja KHD-jevskih zahtev po šolskem apartheidu.

Slovenska narodna skupnost bo v prihodnjih mesecih napela vse sile za informiranje avstrijske in mednarodne javnosti, da v času, ko ves demokratični svet odklanja in obsoja južnoafriški rasizem, sredi Evrope uvajajo nov apartheid. Gotovo ni naključje, da se to dogaja prav v deželi, v kateri je našel gostoljubno zatočišče vojni zločinec Reder, ki ga slavijo kot vojnega junaka ravno isti krogi, ki po drugi strani zahtevajo segregacijo v šoli.

dr. Marjan Sturm
tajnik ZSO

OB 40-LETNICI ZMAGE NAD FAŠIZMOM

vabimo na

tovariško srečanje

V NEDELJO 25. AVGUSTA 1985 S PRIČETKOM OB 14. URI
PRI PERŠMANU V PODPECI

Srečali se bomo bivši partizani, aktivisti in demokrati iz treh dežel — Avstrije, Italije in Slovenije, da skupaj obudimo spomine na težke čase boja proti zločinskemu fašizmu. Prireditve se bodo udeležili tudi predstavniki I. avstrijskega bataljona ter Dokumentacijskega arhiva avstrijskega odpora z Dunaja.

Poleg govornikov bo kulturni spored, ki ga bosta izvajala mešani pevski zbor SFD „Zarja“ iz Železne Kaple in godba na pihala Glasbene šole iz Šmihela pri Pliberku.

Pričakujemo vas na prireditvi, kjer se bomo srečali, pogovorili in poveselili v tovariškem vzdušju!

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

GONJA PROTI TOVARNI OBIR:

Zastrupljevalci ozračja nadaljujejo svoje škodljivo delo

Povsem neosnovana hujška gonja proti tovarni celuloze Obir na Reberci in posebej proti njenemu vodstvu se v delu koroškega tiska nadaljuje, čeprav so bile s strani tovarne neresnične trditve razgaljene kot tendenciozna podtikavanja in kot taka tudi odločno zavrnjena. Še naprej „vodilna“ v tej gonji je socialistična KTZ, pridružilo pa se ji je tudi glasilo koroške FPÖ „Kärntner Nachrichten“ — res lepa družina, ki se medsebojno dopolnjuje z budalastnimi izpadi proti Slovincem in slovenščini.

S tem svojim početjem neodgovor-

ni pisuni prispevajo k nadaljnjemu zastrupljanju ozračja v deželi. Obenem pa neosnovani napadi na tovarno škodujejo tudi gospodarskemu ugledu podjetja in v prvi vrsti sodelavcem, kakor je tovarna izrecno poudarila v izjavi, s katero je ponovno zavrnila takšno pisanje. V tej izjavi tovarna opozarja, da je delovno poročilo vodstva naletelo na dober odziv tako pri sodelavcih in poslovnih partnerjih, kakor tudi v avstrijski javnosti in v pretežnem delu avstrijskega tiska. Zato sedanji napadi nikakor niso upravičeni in se morajo pri dotičnih časopisih zavedati, kako škodljivo je njihovo početje.

Naš odgovor

Medtem ko nemški nacionalisti zahtevajo šolski apartheid in vse kaže, da bo uradna Koroška ponovno klonila pred njihovim pritiskom, je najboljši odgovor, ki ga moremo dati: Čim več otrok prijavili k dvojezičnemu pouku!

Prijave so možne v prvih desetih dneh novega šolskega leta, in sicer tako za začetnike v 1. razredu, kakor tudi za šolarje v višjih razredih, v kolikor doslej še niso bili prijavljeni.

BISTRA GLAVA

SE UČI SLOVENSKO

PREBERITE

na strani

- 2 Gospodarsko sodelovanje v luči sejamskih prireditiv
- 3 Ideološko potvarjanje starokarantanskih izročil
- 3 Boj z onesnaževalci okolja ni neizgleden
- 4 Loče: Pestra kulturna dejavnost
- 5 Karavanški predor — ali tokrat zares?
- 8 Koroški nacionalisti „gostovali“ pri nemških neonacistih v Passau

Narastek blagovnega prometa med Avstrijo in Jugoslavijo poživi tudi gospodarstvo koroških Slovencev

V zadnjih desetih dneh so se zaključili kar trije sejmi: prejšnje sredo se je končal 34. strokovni lesni sejem, v nedeljo 52. celovski sejem in v ponedeljek je v Kranju šel proti kraju jubilejni 35. gorenjski sejem. Vsi trije sejmi so dali nove impulze tudi gospodarstvenim življenju koroških Slovencev. To se je pokazalo predvsem na jugoslovanskem dnevu na celovškem sejmu in pri obisku Zveze slovenskih zadrug iz Celovca na gorenjskem sejmu v Kranju.

Tradicionalni jugoslovanski dan se je začel z gnečo pred paviljonom Jugoslavije — pred vhom poslopja je namreč zaigral ansambel Savica iz Bohinja in s svojimi poskočnimi vižami so muzikanti navdušili obiskovalce sejma. Notri pa so številne od vročine žejne obiskovalce pogostili z žganjem in s sokovi. V tem paviljonu razstavljajo podjetja in agencije iz Jugoslavije, oziroma iz Slovenije, že od leta 1967 naprej. Znak za izredno dobro sodelovanje med celovškim sejmom in gospodarsko zbornico Jugoslavije je tudi, da so podaljšali pogodbo o namenu paviljona za nadaljnjih deset let. Kritični glasovi pa so menili, da bi slovenski razstavljalci paviljon letos lahko lepše dekorirali in svoje izdelke dobesedno „postavili v boljše luč“. Kljub temu je bilo zanimanje potrošnikov veliko — ugodni menjalni tečaj in s tem nizke blagovne cene so privedli do marsikaterega nakupa. Ogronomno je bilo tudi povpraševanje po posebnostih turističnih storitvah. To vse pa je le malo v primerjavi s sejmskimi kompenzacijskimi pogodbami (Messekompensationsgeschäfte), ki znašajo 11 % celotne blagovne izmenjave med Avstrijo in Jugoslavijo. Slavko Beznik, vodja predstavništva gospodarske zbornice Slovenije, je predstavil tudi še druge številke o blagovni izmenjavi med Avstrijo in južno sosedinjo (podatki so s centralnega statističnega urada na Dunaju). Izmenjava blaga je v prvih šestih mesecih tega leta v primerjavi z lanskim letom narasla: jugoslovanski eksporti v Avstrijo so narasli za 15,5 odstotkov, avstrijski v Jugoslavijo pa za 6,1 odstotka. Celotni eksport Jugoslavije v Avstrijo v tem času je zajel blago in surovine v vrednosti dveh milijard 346 milijonov šilingov. Obratno pa avstrijski eksport v Jugoslavijo tri milijarde 695 milijonov šilingov. Tržna bilanca se kaže torej v prid avstrijskemu gospodarstvu, toda če upoštevamo razliko skoraj desetih odstotkov pri naraščanju blagovne izmenjave ter naval avstrijskih turistov (in deviz) na jugoslovanska letovišča (samo v Sloveniji so letos naštel za 13 % več prenočitev Avstrijcev kot lani), moramo priznati, da je prednost Avstrije zelo relativna.

V KRANJU VEČ, V CELOVCU MANJ OBISKOVALCEV SEJMA

V ospredju izvoznih dobrin stojijo v vse manjši meri surovine. Skoraj polovico avstrijskega izvoznega blaga južnemu sosedu tvorijo stroji (bodisi za kmetijsko-gozdarska dela, bodisi

V glavnem zadovoljni

Vprašali smo dva predstavnika domačih podjetij, ki sta razstavljala v paviljonu Jugoslavije, o rezultatih sejma.

Janko Zwitter (ELAN): Razstavljali smo trim-prostor, opremljen z izdelki za vadbo ter kolekcijo smučič in moram reči, da je bilo zanimanje obiskovalcev zelo veliko. Zdaj točno vemo, kaj ljudje želijo in bomo lahko bolj učinkovito orientirali našo produkcijo in ponudbo.

Mirko Oraž (ZSZ): Ljudje so se predvsem zanimali za razstavljene peči s pečnicami (Kachelöfen), ki smo jih imeli po zelo ugodni ceni. Nekaj smo jih celo takoj prodali. S proizvajalcem bomo sklenili ekskluzivno uvozno pogodbo za te peči za celo Avstrijo in prevzeli bomo seveda tudi vsa servisna dela.

za industrijsko produkcijo). Tudi pri jugoslovanskih eksportih narašča delež strojev in končnih produktov. To je gotovo tudi zasluga gorenjskega sejma in drugih podobnih prireditelj v Sloveniji, ki s svojo ponudbo ravno na kmetijskem področju privabijo mnogo avstrijskih uvoznikov in kupcev-posameznikov. Tako je po besedah sejmskega direktorja Ekarja letošnji gorenjski sejem presegal vsa pričakovanja. Poslovni rezultati so povsem zadovoljivi, obiskovalcev pa je bilo za 40 odstotkov več kot lani! Kot nadvse ugoden faktor se je izkazala nova udobna cesta do Ljubljane, ki je zagotovila številne obiske iz glavnega mesta Slovenije.

Število obiskovalcev v Celovcu pa je napram lani nazadovalo za deset in pol procenta (letos 261.518 obisko-

kuje okoli 200 milijonov šilingov prometa na področju importa in eksporta. Več kot dve tretjini tega prometa odpade na trgovino s Slovenijo. Zveza pa uvaža tudi iz drugih republik Jugoslavije, na primer žito iz Vojvodine. Povezave s podjetji iz Slovenije pa deloma vodijo preko Dunaja in Münchena, tako da je delegacija ZSZ izrabila priložnost obiska gorenjskega sejma tudi za izboljšanje oz. ustanavljanje direktnih stikov s slovenskimi partnerji (npr. z MURKO iz Lesc).

V Zvezo niso včlanjene samo zadruge in posojilnice, temveč tudi druga podjetja kot na primer turistična agencija CARTRANS. Cartrans je v treh letih postala tretja največja potovalna agencija na Koroškem (po podjetjih Springer in Kärntner Landesreisebüro). Poslovodja Cartrans-a, Miha Zablatnik, je označil svojo agencijo kot sestavni del slovenskega gospodarstva. Morda ga pa, da nekateri poslovni partnerji iz Slovenije Cartrans-a ne smatrajo za slovensko podjetje, ampak kot inozemsko konkurenco.

Med ogledom celovškega sejma so predstavniki ZSO (na sliki predsednik upravnega odbora Feliks Wieser in predsednik gospodarkega odbora Franc Koncilija) obiskali tudi razstavo mešanega podjetja IPH iz Zitare vasi.

valcev). Vzrok je brez dvoma prelepo poletno vreme, ki je vabilo prej na Vrbsko jezero kot na lesni sejem, da ne pozabimo kmetov, ki morajo spraviti pod streho žito in otavo. Spreminja se tudi struktura obiskovalcev: ljudje ne grejo več na sejem, da bi nepremišljeno nakupovali, temveč se hočejo temeljito informirati o ponudbi in pozneje v miru odločiti o nakupu.

Na obeh sejmih (v Celovcu in Kranju) je bila reprezentirana Zveza slovenskih zadrug. Na gorenjskem sejmu je še posebej vabila na tiskovno konferenco, da novinarjem iz Slovenije predstavi svojo ponudbo, a da tudi nakaže težave svojega delovanja. Direktor Zveze slovenskih organizacij, dipl. trg. Andrej Millonig, je na kratko orisal zgodovino Zveze in njen gospodarski razvoj. Zaupanje, ki ga imamo Koroški Slovenci v naše največje gospodarsko podjetje, se izraža tudi v tem, da leži narastek pri hranilnih vlogah celo nad avstrijskim poprečjem. Cilj Zveze je, da se izkaže vrednega tega zaupanja in postane močan gospodarski faktor — tudi preko meja Koroške — ter tako koristi svojim članom in odjemalcem.

REŠILO NAS BO EDINOLE MOČNO GOSPODARSTVO

Za gospodarski odbor ZSO je spregovoril Franc Einspieler, ki je med drugim rekel, da nas Koroške Slovence ne bo rešil noben člen 7, temveč le močno samostojno gospodarstvo. O iz- in uvoznih vlogah ZSZ je rekel Marjan Jernej, da se je Zveza v zadnjih treh do štirih letih začela odpirati in iskati nove partnerje v tu- in inozemstvu. S tem se je začel razvijati izvozni-uvozni sektor: leta 1982 je imela Zveza v zunanji trgovini okoli 5 milijonov šilingov prometa, leta 1983 že 40 milijonov, lani pa celo 130 milijonov. Za letos si prič-

Na srečanju z novinarji in predstavniki partnerskih firm je bilo še govora o boljši ponudbi za kupce z obeh strani meje (osebni blagovni promet v obmejnem prostoru) ter o nadaljevanju in izboljšanju obojestranskega posredovanja tržnih informacij.

JUŽNA AFRIKA:

Bothova vlada vztraja pri apartheidu

Nemiri in policijski teror v Južni Afriki se nadaljujejo. Izrednega stanja do sedaj še niso ukinili. V zadnjih tednih je nekaj sto črncev zgubilo življenje na raznih demonstracijah in protestnih akcijah.

Policijske enote rasistov s krutim nasiljem skušajo zatreti vsak poskus protesta. Aretacije so na dnevnem redu.

NOBENIH SPREMENB

Predsednik Južne Afrike Pieter Botha je v svojem govoru na kongresu vladajoče „nacionalne stranke“ izjavil, da vlada tudi v bodoče nima namena izboljšati pravnih in družbeni položaj črnega prebivalstva. To da bi ogrožalo življenjske interese privilegiranega sloja belih vladarjev. Po njihovi blagovolji črno prebivalstvo tudi v naprej ne bo imelo splošne volilne pravice niti pravice do svobodnega gibanja v lastni državi. Določila apartheidskih zakonov bodo še naprej zapovedovali ostro ločevanje črnih od belih ljudi. Črnsko prebivalstvo naj bi ostalo še naprej zasužnjeno; ustvarjalo naj bi bogastvo dežele, da ga lahko uživajo potem rasisti. Na teh temeljih fašistične diktature

„Kar je tujega - ne maramo!“ (k situaciji „tujih delavcev“ v Avstriji)

„Tujski delavci“, ki so se priselili v zadnjih desetletjih v Avstrijo, (ker je pač bila potreba na delovnem trgu velika in so bili poceni delovna moč v času gospodarskega razvoja) so postali zdaj marsikateremu državljanu „trn v peti“.

Argument, da nam ti delavci „krajdejo“ delovna mesta je tako star, kot doba gospodarskega nazadovanja — čeprav so raziskave pokazale, da argument ne drži, ker ti delavci slej ko prej prevzamejo tista dela, katera nihče drug ne mara (najbolj umazana dela, dela s škodljivimi kemičnimi snovmi ipd.).

Iz politično skrajnih koticov pa je bilo slišati dostikrat že geslo „Ausländer raus“, geslo, ki zveni podobno, kot „Tschuschn über die Karawanken“. Saj sta ti dve gesli v bistvu tudi v sorodstvu.

Da postajajo „tuji delavci“ problem, to je na lastni koži občutil tudi že dunajski župan dr. Helmut Zilk. Stare ženske v petem dunajskem okraju so se začele razburjati, ker so jim družine „tujih delavcev“, žene in otroci, zasedle zadnje klopi v bližnjih parkih. Glasni da so, ti tujci, in če je lepo vreme, da žive kar v parkih: tam jedo, otroci se igrajo, klepetajo ipd. Stara domačinka, ki je dorasla v petem okraju pa nima kam sesti, ko se vrača domov s sprehoda in ima noge utrujene. In kako boš tej stari ženci dopovedal, da ji sosedja s kopicco otrok, sosedja, ki je prišla v Avstrijo, da pomiva posodo v bližnjih gostiščih in snazi „hajzle“, noče vzeti zadnje klopi. Da se morda tega niti ne zaveda? Živi pač nekoliko drugače, tako, kot je bila navajena v domovini.

Večina izmed nas je preživela že dopust v južnih deželah: doživljali smo, da so tam ljudje bolj „odprti navzven“, bolj gostoljubni. In to nam je bilo všeč. Vse to, kar nam pa je ugajalo na dopustu, pa postane v Avstriji skoraj nerešljiv problem. Zakaj, bi se lahko vprašali? Ker smo v tujni računalni s tem, da ljudje žive tam drugače in smo zato bolj strpni?

Marsikdo misli: tam lahko delajo, kar hočejo, pri nas pa smo gospodje mi — zato morajo delati in živeti tako, kot je to nam všeč. In če jih ne potrebujemo več, če jih ne maramo več, potem pač „horuk, nazaj v domovino“.

Pri zadnjem ljudskem štetju maja 1981 je živelo v Avstriji približno 126.000 jugoslovanskih in približno

60.000 turških državljanov (skupno 2,5 odstotka prebivalstva). Če si oglemo te številke, potem bi lahko rekli, da so „tuji delavci“ največja manjšina v Avstriji. 70 odstotkov od teh delavcev živi v Avstriji že deset let in več. Pridno so delali. Najbolj umazana dela. Plačevali so davke — zdaj pa so nekaterim odveč. Če zgubijo delo, nimajo istih pravic, kot avstrijski delavci in plačevalci davkov. Kar hitro se lahko zgodi, da zgubijo pravico do bivanja v Avstriji (Aufenthaltsgenehmigung).

Pogoji, katerim so izpostavljeni delavci iz drugih držav v podjetjih in na delovnem trgu so slabi. Plače so nizke, isto velja za poklicno kvalifikacijo (v glavnem so pomožni delavci). Diskriminacijo pa lahko izsledimo tudi na drugih področjih, na primer pri stanovanjih. Pri najnižjem standardu s povprečno 14,2 m² prostora na osebo so cene vsekakor previsoke.

Velik problem je tudi takojmenovana „druga generacija“. Leta 1981 je živelo v Avstriji 29.400 otrok in mladostnikov (mlajših od 20 let) z jugoslovanskim in 25.400 z turškim državljanstvom. Največ teh otrok se je že rodilo v Avstriji. Ti otroci torej doraščajo dvojezično (znajo jugoslovanski ali turški materin jezik in se naučijo nemščine v okolici in šoli in v dveh kulturah (v kulturi staršev in okolja). Samo pomanjkanje pri znanju nemškega jezika je vzrok, da ti otroci pridejo v „posebne šole“ (Sonderschulen). S tem pa imajo po končanem šolanju spet ogromne težave, najti zaposlitev (mladinska brezposelnost). „Druga generacija“ pa ima še en — skoraj nerešljiv — problem. Nima namreč prave domovine. Otroci so se sicer rodili v Avstriji, vendar pa jih imajo pri nas za tujce: Domovino staršev pa tudi večjemu poznajo, ker so tam s straši preživeli dopust.

Stefka Vavti

Reder na Koroškem V „zadnji trdnjavi nemških Avstrijcev“

V Italiji zaradi vojnih zločinov (Marzabotto) na dosmrtno ječo obsodeni in pozneje pomiloščeni SS-ovec Walter Reder je zdaj res našel svoje pribežališče na Koroškem — v „zadnji trdnjavi nemških Avstrijcev“, kot je zapisal Profil.

Potem ko je Rederjev prihod in uradni sprejem v začetku leta najhujše obremenil ugled Avstrije v svetovni javnosti ter je Reder po prestani „vladni karanteni“ baje nekaj časa užival zaščito svete matere Cerkev (kot po vojni številni obremenjeni nacistični veljaki in zločinci), se je zdaj zatekel k svojim najbolj zvestim kameradam — nekdanim „sošolcem“ na Koroškem: najprej k Jungbauerju v Krivo Vrbo in končno k ÖVP-jevskemu poslancu Gortonu v Straßburgu.

Koroška je torej ostala zvesta svojemu ugledu, ki si ga je pridobila še za časa velikega führerja Adolfa kot dežela z najbolj gosto organizacijsko mrežo NSDAP in verjetno tudi z najstarejšo nacistično tradicijo, saj je po izjavi Steinacherja celo že obrambne boje 1918-20 vodila za veliki rajh in ne za Avstrijo. Sedaj je „zvesta trdnjava nemštva“ dobila nov spomenik te svoje preteklosti in se prav nič ne bi čutili, če bi ob strokovni pomoči izvedenca za obujanje tovrstnih spominov Ingomarja Pusta tudi Rederjevi spomini prav na koroških tleh zagledali beli dan.

Očitno tudi zadeva Reder sodi v okvir zvestega izpolnjevanja oporoke, ki jo je ob predaji oblasti pred 40 leti zadnji nacistični gauleiter Rainer naložil novim oblastnikom.

KULTURNA ARENA V BEKŠTANJU:

Ustoličevanje knezov karantanskih

Kako daleč segajo možnosti potvarjanja zgodovinskega izročila ter kulturnopolitične manipulacije?

Prejšnji petek so na bekštanskem gradu zopet uprizorili neko igro, ki naj bi se opirala na zgodovinsko izročilo dejstva koroške zgodovine. Vaška skupnost v Ločah (Dorfgemeinschaft Latschach) nad Baškim jezerom je naštelirala obredno ceremonijo ustoličevanja koroških knezov. In iz starega slovanskega karantanskega ustoličevalnega obreda, ki je bil edinstven primer demokratične predaje oblasti iz rok ljudstva vladarju v takratnem evropskem svetu, se je rodila čudna mešanica med poprečno odrsko igro in napačnimi zgodovinskimi postavkami, zato pa vse-skozi prepojena z elementi kakega koroškega domovinskega večera.

Na začetku je nastopil „Vokal-kreis Klagenfurt“, ki je posredoval polnemu amfiteatru nekatere komade iz preteklosti in sedanjosti; samoumevno, da v okviru „pesmi iz koroških dolin“ ni bilo nobene slovenske (razen morda ponemčene verzije slovenskih narodnih, tako npr. tudi zilijski „rej podlipo“), čeprav se je napovedovalec poprej še bahal, da črpa koroška kultura svoje bogastvo ravno iz sovplivanja slovanskega in romanskega kulturnega prostora.

Igra sama je trajala le kake trideset ure. Uprizoritev, tako organizatorji, naj bi sovpadala s 35-letnico vaške skupnosti in 650-letnico koroške pripadnosti habsburškim kronskim deželam. Pozornosti vredna je vsekakor prav očitno visoka potrošnja: na odru je stalo okoli petdeset akterjev in statistov, sodelovala pa je tudi godba na pihala iz Beljaka ter godba beljaškega Turnvereina. Kostime je dal na razpolago celovski mestni teater. Velik del nastopajočih je prejel honorarje. Vsekakor razveseljivo dejstvo za organizatorja, če ima vsa ta sredstva na razpolago ali da mu jih prispevajo javne ustanove. Istočasno pa se človeku vsiljuje tudi primerjava: kdaj pa že slovenskim društvom gredo v taki meri na roko?

Kdo je Hauptmann Fritz?

Več kakor začudenje pa izzove igra sama oziroma besedilo. Pred 25 leti ga je spisal Karl Fritz, sam doma v Ločah in bolje znan kot brambovec „Hauptmann Fritz“. V

medvojnem času je bil znan kot protislovenski ščuvavč (čeprav je sam perfektno obvladal slovenščino).

Knežji kamen in vojvodski prestol — res samo bimbola za koroško „Einheitswerbung“ nemškega kova?

no), v času druge svetovne vojne pa je bil Kaibitscheva desna roka ter soorganiziral izseljevanje slovenskih družin. Vse te okoliščine že dajo pričakovati, da tudi besedilo igre ne bo neproblematično. In tudi res ni.

Pomešavanje karantanskih tradicij in parol abwehrkampfa

Izhaja namreč iz postavke, da je Koroška odnosno Karantanija bila že vselej taka, kot se prikazuje danes: ne samostojna slovanska dr-

žavna tvorba, temveč dva naroda, dva jezika — in po Fritzovi želji in predstavi ena kultura, ena tradicija in ena domovina. „Karantanci — to so nemški priseljeni rokodelci in slovenski „landsasi“, nekdo zakliče v igri. V ospredju igre čedalje bolj stopa parola o koroški enotnosti, ki da je potrebna, da mora dežela ostati varna, da je nihče ne sme ogroziti — pač same zahteve in parole, ki jih je svojčas dal Ko-

roški šele abwehrkampf. Odveč je, na dolgo in široko še dokazovati, da je to spreneverjanje koroške zgodovine. Igra se prične s pripravami za ustoličevanje vojvode Ottona II., neha se pa pri koroški (brambovski) himni. Tako tudi v Bekštanju. Strumno so stali igralci pa gledalci. Nekateri tudi začuden. Nemški nacionalizem vzame v zakup tudi kulturo in zgodovino, če le koristi njegovim stremljenjem. To je bilo videti tudi na bekštanskem gradu.

„DIE BRÜCKE“ 2/85:

Živahen pregled umetniškega ustvarjanja

Že v prejšnji številki Slovenskega vestnika smo poročali o izidu nove številke revije „Die Brücke“. V glavnem smo se takrat posvetili zgodovinsko in politično aktualni tematiki 40-letnice zmage nad fašizmom in konca druge svetovne vojne na Koroškem, ki jo je deželni glavar Wagner v svojem posebej izpostavljenem prispevku obravnaval na svojevrstno omejen način, vsekakor v svojem smislu ali v smislu nemštva na Koroškem.

Tokrat hočemo ustvariti kratek pregled nad prispevki, ki zares pričajo o nekem napredovanju kulture (in tudi kulturnosti) v naši deželi. Težišča so dodeljena posebnostim koroške arhitekture, likovnemu in literarnemu ustvarjanju. Zelo obširen prikaz „zgodovinske“ zbirke starih koroških logarskih pečnic šteje ravno tako med zanimivosti nove številke revije, kakor tudi prispevki o ustvarjanju likovnic Ingrid Holzschuh, Barbara Tolnay, Caroline, da ne izpustimo Hofmeisterjevih modeliranih žab.

Anton Dekan, Janko Ferk, Winfried Gindl, Alois Hotschnig, Reinhard Kacianka, Janko Messner, Heinz Pfandl, Christine Strobl in Alex Widner so avtorji, ki so v reviji „Die Brücke“ zastopani s povsem novimi teksti. Janko Ferk tokrat v svojem prispevku „Urteile. Vor und nach“ naniza vrsto misli, na prvi pogled morda sproščeno in brez konkretne povezave: o kacetu, slovenskih pesnikih, papežu, pisanju, smrti, jeziku, Slovencih, Hrvatih. Kdo ali kaj je umetnik? in zaključuje med drugim tudi z opazko, češ vsak koroški Slovenec je umetnik — umetnik v preživetju... Janko Messner razmišlja v ljubezenskih pesmih, tokrat iz Nikaragve (prevodi Erika Adama in Wernerja Hörnerja). Heinz Pfandl pa se med vožnjo po južni Koroški ukvarja z zgodovino in podobo te dežele, ki izpodriva drugo deželno govorico.

Ferk je recenziral še Lipuševo novo knjigo „Jalov pelin“. Druge na novo predstavljene knjige sta zbirki „Nationalpark Hohe Tauern“ in „Großglockner“ ter nova razmišljanja Humberta Finka o deželi Nemcev („Land der Deutschen“). Lev Detela pa v kulturnem pismu iz Furlanije poroča o literarnih in kulturnih novostih v Trstu in okolici.

Štajerski „Falken“ za skupno šolo

Štajerski otroci, ki so na dopustu v hodiškem taborju socialistične mladinske organizacije „Falken“, so v nedeljo, 18. 8. 1985 povabili na svojo veselico tudi skupino slovenskih otrok. Srečanje je imelo predvsem namen, seznaniti štajerske otroke s problematiko slovensko govorečih otrok na Koroškem.

Vzgojitelji štajerskih otrok so se izrekli za ohranitev sedanje oblike

dvojezične šole in v resoluciji med drugim izrazili tudi to:

„Osupljeni smo nad stremljenji po ločevanju otrok po njihovem jeziku. Ti ukrepi bi na vsak način negativno vplivali na odnos med obema narodnostnima skupinama in tako številčno itak že šibko skupino še naprej diskriminirali.“

(13 podpisov)

Je turizem zraven industrije možen?

Minister Steyrer si je ogledal koroške ukrepe proti onesnaževanju okolja

Sredi turističnega poletja si je zvezni minister za zdravje in zaščito okolja, dr. Kurt Steyrer ogledal na Koroškem tista podjetja, ki so v zadnjih letih najbolj zastrupljala okolje. Z lastnimi očmi je hotel videti kako napredujejo ukrepi za očiščenje zraka in vode.

Zvezna vlada je izdelala načrt za postopno izboljšanje kvalitete zraka in vode. Z ustanovitvijo posebnega zveznega fonda za zaščito okolja pa ima tudi sredstvo, s katerim pospešuje ukrepe v to smer. V letu 1985 bodo iz tega fonda porabili 1 milijardo šilingov za zaščitne projekte. Minister Steyrer hoče ta sredstva še znatno povečati.

Neobzirno gospodarjenje, ki ni gledalo na posledice za naravo, je tudi v Avstriji stopnjevalo delež lastnega onesnaženja tako silovito, da danes ni več mogoče čakati. Predvsem gre za žveplaste dvokise (dioksidi), za prah, svine in druge kemične odpadke, ki nastanejo pri zgorevanju in drugih produkcijskih oblikah. Minister Steyrer je večkrat poudaril, da je Avstriji v zadnjih letih uspelo zmanjšati strupene emisije. V zadnjih treh letih je bilo mogoče zmanjšati količino žveplastega dioksida, ki je šel v zrak od 440.000 ton na 290.000 ton letno, v naslednjih letih pa hočejo znižati količino, ki gre skozi dimnike v zrak, na približno 100.000 ton letno.

BBU in ÖAMAG

Kaj vse je mogoče napraviti za prečiščenje uhanja teh strupenih plinov v zrak, sta prikazali podjetji BBU na Ziljici in ÖAMAG v Radentheimu. Na Ziljici gre dosedaj letno 9500 ton žveplastega dioksida na leto v zrak, v Radentheimu pa 2000 ton. Po izgradnji nove filterske naprave, približno v dveh letih, bo v BBU uhajalo v zrak še okoli 500 ton letno (torej za

9000 ton manj!). V Radentheimu pa s samimi filtri ni mogoče ublažiti probleme. Tam bodo popolnoma spremenili produkcijski postopek (magnezita ne bodo več razgrevali z oljno temveč s plinsko kurjavo), ki bo stal okoli 400 milijonov šilingov in s tem zmanjšali uhanje žveplastega dioksida (SO₂) na 360 ton letno.

Podržavljeno podjetje BBU, ki se samo pojmuje — s 1600 delavci — za „srednje veliko podjetje na obrobni področju“, bo dobilo za to investicijo 70 milijonov šilingov podpore iz zveznega fonda za zaščito okolja in okoli 15 milijonov iz deželnih sredstev. ÖAMAG, ki je s 1500 sodelavci eno največjih svetovnih proizvajalcev nezgorljivih kamnov, pa je dobila sedaj 7 milijonov šilingov podpore. Od ministra pa je zahtevalo podjetje sedaj 50 % tistih sredstev, ki so potrebni za filtriranje odpadkov (skupno bi to bilo približno 40 milijonov šilingov podpore).

Minister Steyrer je pozdravil načrtovane investicije na Ziljici in Radentheimu, hkrati pa poudaril, da ima Avstrija interes na tem, da se izgradijo sključeni krogi pri čiščenju okolja in pri odstranjevanju odpadkov. To pač zahteva maksimalno sodelovanje in načrtovanje vseh prizadetih. Opozoril pa je tudi na dejstvo, da država sicer lahko podpira podjetja pri teh važnih ukrepih, da pa je treba videti, da si podjetja s preorientacijo produkcije ustvarijo nove možnosti za dobiček: „Paradokso je, da plaču-

jemo v Avstriji milijone za importirano žveplo, na drugi strani pa gre žveplo preko dimnikov v zrak“, je dejal minister. Na Ziljici bodo sedaj žveplo pridobivali tudi iz filterske naprave in ga prodajali.

Vse te ukrepe pa sedaj izvajajo, ker imajo na Koroškem politiki in tudi poleg industrije obdržati tudi kvalitagospodarstveniki neposredni interes tivni turizem. Minister in gospodarstveniki so zagotavljali, da imajo interes na razvoju obeh panog in da to tudi gre!

Vendar pravijo delavci BBU, da

za njihovo zdravje še ni takšne očiščevalne naprave, ki bi jih popolnoma ščitila pred nezdavnimi posledicami delovnih pogojev v tovarni. Predvsem jih prizadene to, da pridejo starejši delavci par let pred penzijo iz zdravstvenih razlogov na delovna mesta, kjer ni več toliko škodljivih plinov. Zato pa se jim tudi plača znatno znižati, kar jim občutno zmanjša njihovo penzijo!

Jungfer na Bistrici v Rožu

Poleg podjetja Funder (ki sicer ne zastruplja, temveč „le“ onesnažuje Glino) in termoelektrarne v Šentandražu v Labotski dolini je minister Steyrer obiskal tudi tovarno akumulatorjev na Bistrici v Rožu.

Tudi v tem podjetju so produkcijo

Levo: stare baterije pri Jungferju čakajo na predelovanje. Desno: Minister Steyrer in deželni svetnik Rauscher pri ogledu.

v zadnjih letih precej mehanizirali in avtomatizirali, glede odplak pa je bilo storjeno še premalo. Bistriški potok je temu primerno mrtev! Z montažo nove naprave za predelovanje starih avtomobilskih baterij in z uresničitvijo drugih ukrepov, ki jih predpisuje dežela Koroška, mislijo, v dveh ali treh letih ustaviti tudi onesnaženje in zastrupitev bistriškega potoka. Z novo napravo bodo lahko predelali tudi vse tiste baterije, ki so jih lani najprej hoteli zakopati v kotmrški gramoznici, in so jih morali spet spraviti na dvorišče bistriškega podjetja. Recycling s starimi baterijami bo v tem podjetju prav gotovo dobro tek, saj zbirajo stare baterije v vseh prodajalnicah baterij. V tem oziru ima BBU, ki ima sicer večjo in avtomatično napravo za predelovanje starih baterij, težje, ker mora stare baterije kupovati, medtem ko jih ima Jungfer zastoni. Novost za obiskovalce podjetja Jungfer pa je bilo dejstvo, da izdeluje podjetje stroje za produkcijo izolatorskih ploščic, ki jih izvažajo celo na Kitajsko.

Avstrijska in mednarodna kooperacija

Na zaključnem razgovoru z novinarji je minister Steyrer ocenil sodelovanje med zvezno vlado in deželo kot odlično in napovedal, da bodo že jeseni odpri v Celovcu filialo zveznega urada za okolje, ki bo v končnem štadiju zaposloval okoli 50 nastavlencev.

Ker pa je zaščita okolja mednarodni problem, se Avstrija pogaja tudi s sosednjimi državami za koordinacijo ukrepov. V teh dneh bosta Avstrija in Madžarska podpisali tozadevno pogodbo, kmalu bo sledila pogodba med Avstrijo in Jugoslavijo, pogovori pa tečejo tudi s Češkoslovaško, kjer gre letno 4 milijone ton SO₂ v zrak.

Loče: pestra kulturna dejavnost

Dve tretjini avgusta sta mimo in zadnjemu deževju so sledile občutne ohladi, ki bolj in bolj naznanjajo konec poletne sezone. Gospodarsko gledano je bila leto po previdni oceni še kar uspešna, posebno če upoštevamo nekam nezadovoljive, bolj skromne začetke. Tudi pred hudimi neurji, ki so po drugod povzročale velikanske škode, smo bili obvarovani, tako, da se nimamo kaj pritoževati.

Društvena dejavnost tudi v vročih, poletnih dneh ni počivala. Poleg gostovanj posameznih skupin, smo v glavnem doma prirejali folklorne večere predvsem za tujce, ki so bili 8. in 22. julija ter 5. avgusta pri Pušniku. Sodelovale so domače skupine: tamburaši, kvintet Jepa, mladinska skupina iz Ledine, družina Moschitz, plesalci iz Sel ter Tončkov trio iz Radovljice. Vreme je bilo z majhno izjemo naklonjeno in tako je na vseh prireditvah bila Pušnikova terasa nabito polna. 14. avgusta pa je bila glavna prireditev v kulturni dvorani v Ločah. Poleg tamburašev, kvinteta in mladinske skupine so oblikovali folklorni večer še: moški pevski zbor društva, otroški zbor in folklorna skupina Trta iz Žitare vasi. Povezovala pa je na vseh Irena Černut. Udeležba bi bila lahko boljša, toda izkušnje zadnjih let kažejo, da je v vročih, poletnih večerih le težko napolniti dvorano. Sicer pa je v tukajšnjem kraju prireditveni koledar tako natrpan, da je gost postavljen pred nič koliko alternativ in ostane raje na prostem. Slednjemu

še najbolj odgovarja arena pri Starem gradu (prizorišče na prostem s 700 sedeži), ki se razvija v pravo kulturno središče našega območja. Lepo preurejen grad v gostišče in čudovita razgledna točka, v množicah privabita ne le letoviščarje iz tujih okolic, temveč tudi iz oddaljenih krajev.

Tudi športna sekcija SPD „Jepa-Baško jezero“ je skupno s Slovensko športno zvezo za 1. mednarodni kros tek 17. t. m. izbrala progo, ki je imela cilj prav v obzidju starega gradu. Dolga je bila okrog 4 kilometre (za šolarje skrajšana) z višinsko razliko nad 200 m. Udeležencev je bilo okroglih sto iz petih držav. Naporna proga je zahtevala od tekmovalcev vse in kot dodatek je blizu sto stopnic tik pred ciljem izčrpalo športnikove zadnje rezerve. Za dobro organizacijo sta poskrbela Joško Wrolich in Mirko Singer tako, da je šlo vse brezhibno in so vsi udeleženci dospeli srečno na cilj. Prvi in najhitrejši je bil Hans Standmann iz Podrožca z odličnim časom 15:46,80 pred Haraldom Bärenthalerjem ter Mihijem Standmann-om. Tudi dva nad-šestdesetletnika sta se uspešno uvrstila. Podrobnejši podatki sledijo v športnem delu.

Pred kratkim je ansambel Slovenskega prosvetnega društva „Jepa-Baško jezero“ gostoval v Königsteinu blizu Frankfurtu na 35. kongresu — „Cerkve v vzhodni Evropi“. Na tem zasedanju se je zbralo 24 različnih narodnosti. Tamburaši iz

Loč so nastopili kar petkrat, tako v cerkvi pri mašah, kot na otvoritvi kongresa in na raznih družabnih srečanjih mladine, ki se je zbrala na kongresu. Med drugim je bila na kongresu tudi instrumentalnovokalna skupina iz Nizozemske in pa mladi kristjani, pregnani iz Turčije, po narodnosti Kaldejci, ki so peli Oče naš še v govorici Jezusa, v aramejščini. Tamburaški ansambel iz Loč je imel v Königsteinu sijajne nastope, dobil je nadaljnja vabila za koncerte v Bruslju in na Dunaju. Mednarodna publika kar ni mogla razumeti, da tak ansambel v domači občini ni zaželen pri takomenuvanih domovinskih večerih. Polni lepi vtisov so se mladi Ločani preko Münchna, kjer so si ogledali še staro mesto, vrnili zopet v domovino.

Izšel 23. zvezek Kärntner Naturschutzblätter

Pred kratkim je Urad koroške deželne vlade, oddelek 20, izdal že 23. letnik brošure „Kärntner Naturschutzblätter“, ki vsebuje in obravnava vprašanja varstva okolja.

Tokratni letnik vsebuje 110 strani prispevkov, ilustriranih z lepimi barvnimi in črno-belimi fotografijami in zemljevidi.

Tokrat padejo še posebno v oči lepe barvne slike ledenikov Ankogel-Hochalmspitz skupine z izsledki merjenja teh ledenikov (v letih 1982–1984), ki imajo tendenco naraščanja, vsaj za obdobje omenjenih dveh let.

Med nadaljnjimi prispevki in referati so: Avstrijska naseljena posebnost koroškega dela Lesachtala; vloga divjega kostanja, ki je potreben zaščite; Akcija „rešimo žabe“ v vigredi 1984. Ta dvoživka je danes najbolj ogrožena živalska zvrst (ceste, trošenje soli...). Tudi o preseljevanju mravelj, o koroški amfibijski favni in netopirjih je precej napisanega in ne nazadnje tudi o pticah. Med nadaljnjimi temami najdemo še jamarstvo (jama v Grebinju), narodni park na poskušno Krške Alpe (Nockberge) in kot vsako leto poročilo o dejavnosti Koroške gorske straže.

V posebni rubriki „Ščitite evropsko naravo“ pa je še cela vrsta krajših člankov, ki obravnavajo razna pereča vprašanja varstva okolja evropskih držav.

Abonma brošure Kärntner Naturschutzblätter znaša 30 šilingov.

Še so možne prijave

STROKOVNA, KMETIJSKO GOSPODARSKA ŠOLA V ŠT. RUPERTU - VELIKOVEC sporoča staršem in dekletom, da so še možne prijave za šolsko leto 1985-86 v

STROKOVNO SOLO

NAMEN ŠOLE je, učenkam poglobiti splošno izobrazbo in jim posredovati dobro podlago za poznejši uk v različnih poklicih.

VZGOJNI CILJ — pravilno oblikovanje telesnih in duševnih zmognosti — samovzgoja in vzgoja v družini — poglobitev vere in verskega življenja.

OBVEZNI PREDMETI:

verouk, slovenščina, nemščina, računstvo, umevanje življenja, zdravstvo, petje, telovadba, znanstvo o perilu in oblačilih, gošpodinjstvo, hranoslovje, vrtnarstvo, strojepisje, kuhanje, šivanje, ročnosti, ročno delo.

Ta šola velja tudi za 9. šolsko leto (POLITEHNIČNI LETNIK). Poučuje se v obeh deželnih jezikih.

POGOJ ZA SPREJEM je dovršena 8. šolska stopnja in vsaj delno znanje slovenskega jezika. V slučaju da učenka 8. šolske stopnje ni dovršila je v šolo lahko sprejeta s sprejemnim izpitom.

Prijave so možne: po telefonu 0 42 32 - 38 96, pismene ali osebne. Nadaljnje informacije dobite pri vodstvu šole 9100 Völkermarkt, Klosterstraße 2.

Rožek

V soboto zvečer je Kulturno društvo „P. Markovič“ iz Rožeka vabilo na večer slovenske pesmi, ki se je odvijalo na Muti pri Woschitzu v Rožeku. Kljub smoli, ki so jo imeli organizatorji — v zadnjem trenutku so zvedeli, da hodiškega mešanega pevskega zbora ne bo — je bil efekt večera odličen — polna dvorana in zadovoljni gosti. Namesto Hodišanov, ki so imeli istega dne in ob istem času nastop doma (da tega ni nihče prej ugotovil, je prava uganka), je nastopil „kvintet Jepa“ iz Loč, ki ga vodi mladi

Aleksander Černut. Poleg omenjenih skupine sta še nastopila moški pevski zbor „Bilka“ iz Bilčova, pod vodstvom mag. Mirka Lausergerja in trio Oraže iz Borovlj.

Zbrano publiko, pretežno tuji gostje, ki letujejo v naših krajih, je pozdravil podpredsednik društva mag. Mirko Oraž z željo, da bi uživali ob domačem petju in da bi tuji gostje še večkrat obiskali njihov kraj.

Tokrat so svoje pesmi predstavili kar nastopajoči sami in hkrati orisali svojo dejavnost. Kreatorji večera so s svojimi lepimi melodijami, še posebno navdušili letoviščarje, saj so nekateri prvič slišali slovensko pesem in tako zvedeli, da na Koroškem prebivata dva naroda. Navdušen aplavz je bil tudi najlepša nagrada in priznanje, da so nastopajoči dobro opravili svojo nalogo. Kot že večkrat v zadnjem času, so tudi tokrat rožeški prosvetaši pogrešali gospoda župana in občinsko zastopstvo, ki so redno prihajali na slovenske prireditve, od zadnjih volitev naprej pa jih ni več. Le kaj so se jim zamerili rožeški prosvetaši?

Karavnski predor - začetek gradnje septembra

Skoraj je bil že pozabljen — karavnski cestni predor pri Podrožci. Zdaj pa je izjavil predstavnik gospodarske zbornice Slovenije Slavko Beznik, da se bo gradnja predora z jugoslovanske strani začela že meseca septembra. Licitacijske obravnave bodo konec avgusta zaključene — po vsej verjetnosti bodo predor vrtala avstrijska podjetja, ki so izkušena na tem področju. Do leta 1990 naj bi bila prva faza gradnje končana, to se pravi, da bo od tedaj naprej možna uporaba predora, vendar bo sledila še nadaljnja izgradnja. Razčiščen je tudi že problem financiranja, kajti Evropska banka je dodelila Jugoslaviji potrebna finančna sredstva.

O B I Š Č I T E Werner Bergovo galerijo

V P L I B E R K U
Odperta je dnevno
od 10. do 12. ter od 16. do 18. ure.

Avstrijska ljudska glasba

V II. sporedu avstrijske televizije bo v nedeljo 25. avgusta ob 17. uri spet znana oddaja — Avstrijska ljudska glasba. Tokrat bo med nastopajočimi pevci tudi družina Zwitter, ki jo vidite na sliki.

PRIREDITVE

TINJE

FRANCOŠČINA V IGRI

od nedelje 25. 8., ob 18. uri do sobote 31. 8., ob 13. uri.

Vodita: Cecilija Tissandier, Paris, jezikovna igralka, konverzacija mag. Andreja Cikulnig, Celovec — osnovno slovnično znanje, jezikovna sredstva, besedni zaklad, pismene vaje.

BILČOVŠ

RAZSTAVA

Ernsta Arbeitsteina je odprta do 31. avgusta 1985 v poslovnih prostorih Posojilnice Bilčovs.

Za vsako sliko dobite 20 % popusta.

Slovensko kulturno društvo „Peter Markovič“ v Rožeku vabi na ogled razstave

„ILIRSKA GROBIŠČA Z BREGA“

v prostorih „Raiffeisenbank“ v Rožeku.

Čas: v poslovnem času banke, od ponedeljka do petka, od 8. do 12. in od 14. do 17. ure.

„MALI PRINC“ (predstava)

v petek 23. 8. 1985 ob 20. uri v Domu v Tinjah.

Nastopa: Ensemble 365 z Dunaja.

Dom v Tinjah

GALERIJA TINJE

Razstava del Branka Čušina „akvareli in risbe“

Dom v Tinjah

Potovanje sadjarjev? kmetov in drugih interesov po Jugoslaviji in Grčiji

od torka 3. 9. do torka 10. 9. 1985 Vodi dipl. inž. Franc Lomberger, Kmetijski zavod Maribor

Točnejši spored lahko dobite v Domu v Tinjah

Dom v Tinjah

SLOVENSKE POČITNICE

od nedelje 25. 8. ob 18. uri do sobote 31. 8. ob 13. uri.

Vodi: Miha Vrbinč s skupino profesorjev, učiteljev in študentov.

Drama ANDORA

(napisal švicarski pisatelj M. Frisch) v ponedeljek 26. 8. 1985 ob 20. uri v farni dvorani v Sentjakobu v R. Prireditelj: Katoliška prosveta v soboto 24. 8. 1985 ob 20. uri v Mestni dvorani-Rathausaal v Borovljah. Prireditelj: Katoliška prosveta. Nastopa „Theater ensemble 365“

Alpski klub „Obir“ na Obirskem vabi na

4. TEKMO KOSCEV

v nedeljo 25. 8. 1985 s pričetkom ob 14. uri pri Jerebu na Obirskem. Tekmovali bomo v petih skupinah. Zabalavali bodo obirski vižarji in trio Pavlič. V primeru slabega vremena, bo tekma v nedeljo 8. 9. 1985 ob istem času.

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“ vabi na

DRUŠTVENI IZLET

v Stično in na Kravji bal v Bohinju v nedeljo 15. 9. 1985.

Odhod: ob 7. uri pri avtobusni postaji v Borovljah.

Prijave so možne do 6. septembra pri predsedniku Melhiorju Verdelu, telefonska številka 0 42 27 - 21 3 92

PREDVIDENE PLANINSKE AKCIJE V SEPTEMBRU 1985

- nedelja 8. sept. Planinsko srečanje na Rogli (1517 m)
- sobota 14. in nedelja 15. sept. Izlet na Säuleek (3080 m). Vrh spada med avstrijske vrhove „Poti prijateljstva“.
- nedelja 22. sept. Izlet na Polinik (2748 m). Tudi ta vrh spada med avstr. vrhove „Poti prijateljstva“. Planinci, ki bi radi naredili „Pot prijateljstva“, morajo imeti posebno knjižico za žige. Kdor te knjižice še nima in bi jo rad imel, naj to javi na sedež Slovenskega planinskega društva Celovec, Gasometergasse 10; telefon (0 42 22) 32 5 50, da mu jo priškrbi. Knjižica stane 50 šil. Podrobnosti o teh akcijah bomo še pravočasno javili.

Slovensko planinsko društvo Celovec

GLASBENA ŠOLA NA KOROŠKEM

sporoča:

V jeseni se bo v oddelku Celovec začel pouk orgel. Prav tako bo zborovodska šola znova začela s tečajem za začetnike. Interesenti naj se javijo pismeno pri Društvu glasbene šole, Celovec, Mikschallee; telefon (0 42 22) 35 9 85

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na

IZLET

na Pristovski Storžič (1759 m) v nedeljo 25. 8. 1985. Odhod: ob 8.30 uri z mejnega prehoda na Jezerskem. Izleta se bodo udeležili tudi tržiški planinci.

VAŠKA VESELICA

v gostilni Gabriel v Lešah pri Sentjakobu v Rožu v nedeljo 25. 8. 1985 v času od 14. do 24. ure. Za zabavo igrata ansambla Dobraški kvintet in Peace. Prireditelja SPD „Rož“ in Socialno gospodarska skupnost Sentjakob v R.

POLETNA VESELICA

v soboto 24. 8. 1985 ob 20. uri v gostilni Koren v Kajzarah pri Bilčovu. Za ples igra ansambel Ivana Roparja. Zrebanje vstopnic za potovanje v Ohrid (Makedonija). Prireditelj: EL Bilčovs.

MENJAVA DENARJA

Stanje v četrtek 22. avgusta 1985

Za 100 dinarjev dobite	6,00 šil.
Za 100 dinarjev plačate	7,25 šil.
Za 100 lir dobite	1,015 šil.
Za 100 lir plačate	1,095 šil.
Za 100 mark dobite	693,70 šil.
Za 100 mark plačate	710,00 šil.

V alpinistično šolo in na osem tisočak

Kranj - Alpinista Andrej Štremfelj in Peter Markič, člana alpinističnega odseka pri kranjskem planinskem društvu, sta pred kratkim prek Amsterdama, Bangkoka in New Delhija odpotovala v Katmandu, od tod pa v osrčje Himalaje. Skupaj bosta do sredine septembra delala kot inštruktorja v alpinistični šoli v Manangu, od tod bo Markič odšel domov, Andrej Štremfelj pa se bo pridružil alpinistični odpravi, ki bo namenjena na vrh 8167 m visokega Dhaulagirija.

V Manangu, osem dni hoje od zadnje vasi, do koder je speljana prevozna pot, je pred leti z jugoslovanskimi sredstvi zrasla alpinistična šola. Pobudnik za gradnjo in njen duhovni vodja je bil Aleš Kunaver, pred letom dni tragično preminuli alpinist. Naši alpinisti so

oblastem v Manangu že predlagali, naj bi se šola preimenovala po njem, vendar doslej tega v Nepal še niso potrdili. V šoli prebivajo tečajniki, ki se prek nepalske planinske zveze (NMA) zberejo vsako leto v začetnih in nadaljevalnih tečajih. Začetne že vrsto let vodijo naši alpinisti, nadaljevalne pa v glavnem Francozi. Ker je denarja za te namene vsako leto manj, sta šla kot inštruktorja v Nepal letos le dva Jugoslovani, prejšnja leta pa jih je bilo več. Tečajniki, v glavnem so to šerpe-višinski nosači — pa tudi uslužbenci tamkajšnjega ministrstva, policaji in drugi, poslušajo v začetnem tečaju teoretična predavanja, se učijo osnov plezanja v bližnjih skalah in morda osvojijo kak pet- ali šesttisočak. Na koncu dobijo značko, s katero lahko po-

trdijo uspešno opravljen začetni alpinistični tečaj.

V začetku septembra bo v Katmandu prispela tudi odprava, ki namerava preplezati novo smer v steni Dhaulagirija. Njen vodja je Stane Belak-Štrauf, ostali člani pa bodo verjetno še Tržičan Izток Tomazin — tudi kot zdravnik — Kamničan Marjan Kregar in Kranjčan Andrej Štremfelj. Do konca letne plezalne sezone v Himalaji, do novembra, naj bi že stali na vrhu, okoli 20. novembra pa naj bi se vrnili domov. nk (Gorenjski glas)

Štefan Ogris - 80. rojstni dan

V torek, 20. avgusta, je obhajal svoj 80. rojstni dan Štefan Ogris z Žihpolj. To se pravi, da je ta dan stopil v 80. leto. Rodil se je namreč leta 1906. Zibelka mu je stekla pri Odlu na Humberku. Že iz mladega je sodeloval skupno s svojimi brati kot pevec in igravec pri kotmirškem prosvetnem društvu „Gorjanci“.

Prišla so mračna leta hitlerjanskih strahot. Štefan Ogris je moral celih pet let nositi sivo uniformo nemške vojske. Čez dve leti je bil na ruski fronti, kjer je doživel stalinrajsko gostoljubje. Toda rešil se je iz ledenega objema Stalina. Moral je na zahodno fronto. Tam so ga ujeli Angleži. Leta 1946 je spet videl domovino.

Po vrnitvi je postal organist in mežnar na Žihpoljah. Še danes opravlja to delo Bogu v čast.

Na Veliko gospojnico se je zbrala pri Odlu vrsta prijateljev, da so počastili Štefana. Prišel je žihpoljski župnik Dušan Česen, prišel je obirski župnik Tomaž Holmar, prišli so tudi pevski prijatelji iz Kotmare vasi. V imenu SPD „Gorjanci“ je izročil slavljencu darilce podpredsednik Stanko Adlašnik.

Bil je prijeten popoldan, bilo je pristrčno srečanje, ob katerem sta se še posebno razživila slavljencev brat Odlinov Francej, s 87 leti najstarejši možki v kotmirski občini, in njegova žena Berni. Za okusne sladice pa je poskrbela farovška Zofi z Žihpolj.

Štefanu Ogrisu želimo, da bo čez leto dni obhajal prav tako čil in zdrav svoj 81. rojstni dan in s tem svojo 80-letnico.

Svojevrstni kulturni večer

Pri Čimžarju na Dvorcu je hodiško prosvetno društvo priredilo prejšnjo soboto koroški večer. Nastopili so MePZ Zvezda iz Hodiš, MePZ Edinost iz Škofič ter oktet Edinost, za zabavo pa je poskrbel Planinski sekstet. V gosteh je bil tudi MGW Wurzenpaß.

Med raznimi programskimi točkami in pesmimi je povezoval neki Lipuschitz iz Beljaka. Njegova vloga na koroškem večeru mnogim gledalcem in tudi nastopajočim ni bila v veselje. Na dvojezičnem koroškem kulturnem večeru naj bi bila tudi povezava dvojezična, so pripomnili mnogi obiskovalci. Lipuschitz pa slovensko sploh ni spre-

govoril, čeprav jezik menda vsaj pasivno obvlada. Sicer pa tudi nič splošnega ni povedal o koroških Slovencih, da bi to lahko razumel tuj človek kot predstavitev druge narodnosti in druge kulture na Koroškem. V nasprotnem smislu je Beljačan, ki je po izjavi organizatorjev napol profesionalen povezovalc na takih večerih, namesto o Slovencih govoril celo o „vindišarjih“ ter v svojo povezavo vplel neumne in neumestne smešnice. „Kakor da bi ga bili vzeli iz kakšnega tradicionalnega koroškega večera najslabše vrste...“, je dejal nekdo izmed nastopajočih navzočemu uredniku S. V.

Thalio bodo obnovili

Če bo šlo vse po sreči, bodo letošnji jeseni začeli z obnovo parnika „Thalia“. Društvo „Wörther-See-Schiff Thalia“ je že nabralo 2,75 milijona šilingov, akcija za rešitev parnika pa se še nadaljuje.

Skoro ni za verjeti, da bo ta najstarejša ladja na Vrbskem jezeru, ki ima visoko doneče ime admiralna ladja in ki jo razjeda zob časa, še enkrat doživela boljše čase. Srce te ladje, parni kotel, je še uporaben. V naslednjih dneh bodo začeli s konzervacijo ladje.

Stolle. Obnova je urejena tako, da bodo vsa dela opravila koroška podjetja, tako da ladje ne bo treba popravljati v kakšni ladjedelnici.

Z obnovitvijo parnika Thalia, ki bo predvidoma prihodnje leto, bo Koroška spet za eno turistično atrakcijo bogatejša.

Pred nedavnim so ustanovili akcijo „Rettungsoffizier“ (reševalni častnik), v okviru katere lahko dobi vsak naslov Reševalni častnik, če daruje najmanj 1000 šilingov za ohranitev ladje. Ob tej priložnosti se dobi listina in kapitanska čepica.

Franc Petek SPOMINI

24

Hranilnica se je namreč v plebiscitnem času oz. v času jugoslovanske uprave preselila v Št. Vid in zaradi tega je nastala diferenca v njenem poslovanju. Jugoslovanska krona je bila tedaj trikrat toliko vredna kot avstrijska. In vsi nemški begunci iz Velikovec, ki so živeli na severnem Koroškem, žene in družine pa so jim v glavnem ostale še v Velikovecu, so seveda pošiljali denar svojim družinam v avstrijskih kronah. Za 1000 avstrijskih so dobili kakih 300 jugoslovanskih kron. Da bi jim olajšali položaj, so dobivali bone, da bi z njimi pri trgovcih njihove družine lahko ceneje kupovale vse potrebne stvari. Tudi pa se je ravno izkazalo, da ti sicer nemški trgovci niso bili posebno domoljubni in niso hoteli prodajati za bone, pač pa so zahtevali jugoslovanske krone, tako da so te družine prišle v hude težkoče. Denar mestne hranilnice je v Št. Vidu bil seveda naložen v avstrijskih kronah, tukaj pa so zahtevali ljudje izplačilo vlog v jugoslovanskih kronah in tako je mestna hranilnica prišla v velike težave.

Narodni dom oz. njegova gostilna je bila pred vojno sre- dišče konjske kupčije, „konjega hondva“, kakor pravijo tukaj pri nas. Bilo je tu vedno nabito polno ljudi, sem so prihajali konjski prekupevalci, močni kmetje iz Podjune, imenovali so jih Poljanci. Druga skupina pa je bila na tej strani Drave. Poljanci so bili iz Prible vasi, Kazaz, Metlovega itd. To, kar so danes spodaj magazini in tudi na tej strani, kjer je danes mesarija, to so bili nekoč sami hlevi. Na velikem dvorišču je pred prvo svetovno vojno bilo nabito polno vozov. To je bil isti način trga, kakor se je pri nas na Koroškem obdržal še v Pliberku, tako imenovani sejem na travniku — Wiesenmarkt — in pa v Št. Vidu. Izven vasi so ljudje postavili svoje stojnice in trgovali. V Velikovecu se je vse to potaknilo po posebno veli-

kih dvoriščih in eno izmed takih je bilo tukaj pri Narodnem domu. Takole okrog 5. popoldan se je kupčija nehala, potem pa so se napolnile gostilne. Pridni so odhajali domov ob 6. ali 7. uri, manj pridni oz. bolj „pridni“ pa so ponoči enkrat kolovratili domov na vse strani. Po plebiscitu se je to še nekaj časa nadaljevalo, vendar smo imeli velike težave z najemniki gostilne. Kmalu pa so nam koncesijo odvzeli in je dolgo časa vse ostalo prazno. S tem je seveda odpadlo zbirališče Slovencev v Velikovecu pa tudi sicer so se razmere spremenile.

Po plebiscitu je med ljudmi zlasti južno od Drave vladala določena animoznost do Velikovec. Kar je bilo južno od Drave, vse je začelo po svojih opravkih hoditi v Celovec. V Celovcu so se ljudje pač bolj izgubili, niso bili tako na očeh, medtem ko se tukaj v Velikovecu niso dobro počutili, saj je to bila nemška plebiscitna centrala. Ni trajalo dolgo in tudi na tej strani Drave so ljudje začeli hoditi v Celovec, posebno iz tinskega in grebinskega kraja, tako da je Velikovec bil v teku par let likvidiran kot trgovsko središče. Velikovec se je sicer ponahal s častnim imenom „mesto ljudskega glasovanja“ (die Stadt der Volksabstimmung), a prav to je znatno pripomoglo k temu, da je gospodarko tako nazadoval. Seveda ni to edini ali morda celo glavni moment, je pač eden izmed momentov. Dejstvo je tudi, da Velikovec neugodno leži na levem dravskem bregu in da je daleč od železnice.

Ko je ponehala konjska trgovina, so se bivši konjski trgovci iz Podjune začeli ukvarjati s tihotapstvom čez jugoslovansko mejo, kar jim je tudi dobro neslo.

Kot član občinskega odbora sem si prizadeval, da bi gostilno v Narodnem domu obnovili. Županu, ki je bil trgovec, sem ponudil kompromis, po katerem bi mi to gostilno dobili nazaj. Bil pa je nasproten in smo potem lokalne oddali trgovcu Planteu. Tega župan ni mogel prepričati, čeprav mu je kot trgovcu konkurenca bila neljuba. Ko smo konec koncev s pomočjo procesa dobili nazaj še gostilno, je nazadnje gostilna kljub njegovemu nasprotovanju začela delati in navrh tega je imel še enega trgovca konkurenta. Žal pa smo morali seveda delati kompromise glede gostilničarjev in najemnikov, saj se

inex adria airways

Letalske ponudbe „Poletje 85“

IZ LJUBLJANE V:

- BEOGRAD — v delavnikih
- DUBROVNIK — v petkih, sobotah in nedeljah
- PULO — v ponedeljkih, sobotah in nedeljah
- SARAJEVO — v delavnikih
- SKOPJE — v delavnikih
- SPLIT — v sredo, petkih in sobotah
- TITOGRAĐ — v torkih in četrtnih
- TIVAT — v četrtnih

Vsak četrtek:
LJUBLJANA—
BEOGRAD—
LARNACA
(Ciper)

Informacije in prodaja vozovnic

Celovec: potovalni urad CARTRANS, Pavličeva 7, tel. 04222/512680
potovalni urad SPRINGER
Gradec: Štajerski potovalni urad (Steirisches Reisebüro) in pri vseh turističnih agencijah v Jugoslaviji
Zastopstvo: Beograd, Sarajevo, Skopje, Titograd, Zagreb

inex adria airways

PISMO BRALCA:

Rešitev slovenske planinske postojanke - naloga nas vseh!

Vest o težavah, ki se delajo Slovenskemu planinskemu društvu Celovec pri poskusu, obnoviti zemljiško pogodbo za listih nekaj kvadratnih metrov planine, na katerih stoji „Koča nad Arihovo pečjo“, je golovoda marsikoga, ki jo je prvič prejel, zelo pretresla.

Prav gotovo bi ta zadeva lahko že prej kdaj bila vredna kakšne naslovne strani v „našem tedniku“, kar bi planinskemu društvu morda več koristilo, in ne samo maloformatnem listu, ki je z nekoliko senzacionalizmom privlekel na dan to štorijo ravno v — pravem — času tako imenovanih „kislih kumaric“. Kar ne pomeni, da je to narobe. Nasprotno. Nerazumljiv je vsekakor malk Slovenskega vestnika, ki sicer o vsakem planinskem nedeljskem izletu na dolgo in široko poroča, pa naj si je to, da je kdo padel in si hlače strgal...

Pogodbo z lastnikom planine na Blešči Stickerjem, p.d. Kopanjkom, skuša planinsko društvo obnoviti že od leta 1982 naprej. Odgovornim ljudem je že od tistega časa naprej znano, da lastnik zemljišča ni voljan podaljšati pogodbe. Aktualizacija tega problema na publicistični ravni pa je v preteklih dveh letih skorajda popolnoma izostala. Kaj bomo mar spel sami krivi, če bo obveljal pogovor: po toči zviniti je prepozno?

Poročanje o zadevi „Koča nad Arihovo pečjo“ je tudi zdaj nekoliko omejeno. Posveča se le formalnim dejstvom in bolj ali manj važnim okoliščinam. Neki D. K. na primer poučuje „ni“ v pismu bralca, kako mora pravilno pogodbo interpretirati, ter, očitaje, da nihče ni pravilno prebral pogodbe, na-

posled ugotovi, da sploh veljavna ne more biti.

Zaupali zgolj v „pravično“ razsodbo sodišča, ne more biti edino pravilna strategija. To je pokazala že razsodba beljaškega okrajnega sodišča. Vprašanje: zakaj gre? bi moralo ravno tako biti v ospredju razprav. Za kaj gre pri tej zadevi J. Stickerju, ki noče obnoviti pogodbe? V slučaju, da mu je res ni treba obnoviti, bo koča zapadla njemu. Je torej njegov motiv golo poželjenje, gospodarska korist? Prej bi lahko rekli, da ne. Niti za planince pa tudi ne za kmeta in gostilničarja Stickerja koča ni in ne more biti „zlata jama“. Vzdrževanje koče je naporno delo in tudi dosti stane. Sticker sam je domačin, osebno dobro znan z mnogimi domačimi člani in aktivisti planinskega društva. Njegov odnos do društva je bil v teku let dosti protisloven, sigurno pa ne absolutno sovražen ali protislovenski. (Celo svoje lastne otroke je prijavil k dvojezičnemu pouku.) Njegovo sedanje ravnanje je vsekakor tudi posledica vpliva in pritiska Slovencev sovražnih krogov. Po taki poti dobiva celotna zadeva nekoliko širšo dimenzijo. Ni več samo konflikt med privatnikom Stickerjem in planinskim društvom, gre torej za likvidacijo ustaljene slovenske strukture — planinske postojanke „Koča nad Arihovo pečjo“. Organizirani likvidatorji so že dalj časa znani. Vprašanje: za kaj gre? potem-takem iz svoje odgovor: zapolniti zadevo! V tem smislu sta nagovorjeni tudi obe osrednji organizaciji: rešitev slovenske planinske postojanke je naloga nas vseh!

nekdanji dežurnik
Koča nad Arihovo pečjo

slovenski gostilničar tukaj ni mogel več držati. Kupčija ob sredah, ki je privlačila slovenske deželane, se je prenehala, zvečer pa ni imel skoraj nič gostov. Slovenskih družin v mestu je malo in ob večerih pa si še celo ne upajo ven. Smo še pozneje poskusili s slovenskim najemnikom, a si sam ni upal prevzeti.

V poslopju je vseskozi delovala posojilnica in ta je l. 1931 nad hlevom dozidala še hišo. Za časa nacistov je bilo vse to zaplenjeno in tedanji župan Eberle, ki je imel določeno vlogo kot gerent na Reki, je vse to dobil za 65 000 mark. Po vojni smo dobili hišo nazaj izropano.

Proti moji izvolitvi v občinski odbor so nemški krščanski socialci postavili kot glavnega nasprotnega kandidata kanonika Feiniga. Ta izvira iz družine Fajnikov iz Sveč in je pred plebiscitom veljal za Slovence. Ze tedaj sem ga poznal. V plebiscitni dobi pa sta on in še neki Križaj, ki je pribežal iz Jugoslavije — bil je župnik v Šošanju — imela čisto nasprotno vlogo. Za oba se je govorilo, da sta od nemške centrale dobila po 25 tisoč kron. Jaz seveda tega nisem videl pa bo najbrž že držalo. Oba sta bila vdana pijski in tudi za ženskami sta rada pogledala. Feinig je bil sicer zelo inteligenten in je pozneje bil učitelj verouka na meščanski šoli v Velikovecu, medtem ko je bil Križaj župnik v Št. Rupertu. Križaj je svoj čas v Šošanju občeval skoraj izključno z nemško nacionalnimi krogi in pripovedovali so, da je hotel celo prestopiti v protestantizem. Oba sta bila dobra govornika in sta v plebiscitnem obdobju močno agitirala proti Jugoslaviji. Križaj je kmalu po plebiscitu še v mladih letih umrl, Feinig pa je bil prestavljen v Gosposveto kot kanonik. Tam je veljal za Slovence, imel je slovenske pridige in je veliko občeval s slovenskimi romarji, ki so prihajali v Gosposveto. Dr. Korošec iz Maribora, ki je bil med drugo vojno kirurg v Celovcu, je pozneje pripovedoval, da je Feinig leta 1945 v svojem stanovanju skrival partizane, ki so se hodili zdraviti v kirurški oddelku bolnice, ki je bil v Gosposveti. Takšna je pač ta stvar, ravnanje ljudi je dostikrat zelo protislovno. Umrl je pred nekaj leti.

(Se nadaljuje)

V zagovor staršev

Veliko otrok pravi o svojih starših, da so pravzaprav kar dobri, ali celo imenitni. Celo otroci, ki živijo v družini, kjer se vedno pogosto „šiba novo mašo poje“, pogosto pravijo, da so sami krivi in da imajo starši pravico tepsti otroke.

Starši imajo nasproti otrokom nenaraven položaj oblasti. Nenaraven zato, ker živimo (ali si vsaj prizadevamo živeti) v demokratični družbi. Enostranska oblast staršev podira ravnotežje v družini. Starši otroke popravljajo, jih grajajo, kaznujejo, opozarjajo na napake, jim dopovedujejo, jih žalijo, se jim posmehujejo, na neki način vladajo. Zlasti manjši otroci pa si komaj kdaj dovolijo staršem kaj očistiti jih opozoriti na kakšno njihovo napako. Neki trinajstletni deček je na vprašanje, kako se po njegovem mnenju starši odzovejo, če jih otroci opozorijo na napake, odgovoril: „Mislim, da je največkrat tako, da starši najprej grdo pogledajo, potem pa s povzdignjenim glasom rečejo naj se ne vtikamo v stvari, ki se nas ne tičejo. Zgodilo se mi je, da sem mammo opozoril, naj ne kriči na staro mammo, če kaj popacka. Moja stara mama je zelo dobra, vedno se tudi ona „potegne zame“. Včasih pa res kaj polije, ker se ji že tresejo roke...“

Petnajstletno dekle je odgovorilo: „Starši sicer pogosto razlagajo, da noben človek ni brez napak. Seveda pa pri tem sebe vedno izločijo, če jih mi opozorimo na kakšno napako. Razjezijo se in pravijo, naj kar sebe pogledamo. Morda svojih napak ne priznajo zato, ker nam hočejo biti zgled. Toda kakšen zgled so lahko starši, ki ne prenesejo, če jih opozorimo na napake, hkrati pa brez zadržkov grajajo otroke in jim grozijo s kaznijo, če napravijo kakšno napako. In ob tem poudarjajo: Samo dobro ti hočemo...“

Neko drugo dekle je k temu dodalo: „So pa tudi starši, ki so celo ponosni na svoje otroke, če ti opozorijo pri starših kakšno napako in jih nanjo opozorijo. Ko je moja mama dobila krzneni jopo, je takoj tekla k sosedu in jo vprašala, kako se ji kaj zdi. Ko sem ji rekla,

da to ni bilo ravno najbolj prijazno do naše sosedice, ki že četrto zimo nosi plašč, kupljen na razprodaji, je mama v opravičilo začela pojasnjevati, da je od sosedice hotela slišati samo to, ali jopa morda ni prekratka. Da bi jo šla lahko zamenjat. Ko sem ji zabrusila, da blefira, je le priznala, da ni storila prav.“ Večina mladih, s katerimi sem se o teh rečeh pogovarjala, je zatrdila, da so takšni starši izjema, da večina staršev ne prizna svojih napak in ne prenese, da bi jih nanje opozarjali otroci.

V zagovor staršev lahko rečemo, da so jih večino vzgajali starši, ki so se naučili poslušnosti in ki so tudi zahtevali popolno poslušnost. Kogar so že kot otroka s kaznimi in z grožnjami naučili poslušnosti, se mu je strah pred napakami tako vtisnil v spomin, da se ga še kot odrasel človek ne more znebiti. Ker pa se je že kot otrok naučil, „naj otroci molče, kadar odrasli govorijo“, in ker je že kot otrok dobil izkušnjo, da so samo otroci tisti, ki jih opominjajo, grajajo in opozarjajo na napake, in da odrasli nastopajo pred otroki, kot da bi bili nezmotljivi, se je otroku za vedno vtisnilo prepričanje, da so odrasli nezmotljivi. Večini odraslih tiči to spoznanje tako globoko pod kožo, da neznansko težko priznajo napako.

Nič laže svojih napak ne priznajo učitelji, če jih učenci nanje opozorijo. Kako reagirajo učitelji, lahko zaslutimo iz peščice odgovorov, ki sem jih dobila v pogovoru z osnovnošolci. Zgovoren je očitke drugošolca svojemu prijatelju: „Jaz bi ti dal petico, če bi bil na mestu naše učiteljice. Kako si upaš učiteljici reči, da ima umazane lase. Ona je naša učiteljica.“ Seveda pa se prijatelj ni dal tako na hitro ugnati: „Zakaj pa nas ona lahko zmerja s packi, če imamo umazane roke? A je to kaj drugega?“

Sicer pa so osnovnošolci takole pripovedovali: „Če naši učiteljici rečijo, da v knjigi drugače piše, kot je ona rekla, začne kričati in pravi, naj se raje potrudimo in lepše pišemo...“ „Naš učitelj najprej zardi, če ga opozorimo na kakšno napako, potem pa reče, naj najprej pogledamo svoje napake...“ Naša razredničarka nas hitro ustavi, če jo opozorimo na kakšno njeno napako. Samo reče: Za zdaj sem še vedno jaz vaša učiteljica...“

Vse te učiteljice in učitelji so obiskovali šolo, v kateri je imel gospod učitelj prvo in zadnjo besedo. In globoko se jim je vtisnilo v spomin, kako so jim starši govorili, naj poslušajo in ponižno sprejemajo vse, kar bodo slišali v šoli. In če so jih v šoli tepli in žalili in zsmehovali, so jim kar naprej vcepili v glavo, da je tako vedno bilo in da tako mora biti. Nekateri so se uprli. In pri tistih se prej zgodi, da priznajo napako.

Tudi šefi težko priznajo svoje napake. Morda je tudi njim iz otroštva ostal spomin na tovarnarje, ki so imeli pravico zahtevati, ukazovati, vladati. Morda so jim starši vcepili prepričanje, da je treba biti pred šefom ponižen, da je pač on za to določen, da skrbi za svoje podrejene in da se v njegove napake ne gre vmešavati. V tem grmu pa tiči še en zajec. Vsi ti šefi, ki ne prenesejo, da bi jih kdo opozoril na njihove napake, se radi postavljajo v podoben položaj kot „vladajoči“ starši in učitelji: Samo dobro ti hočemo! Saj sploh ne veš, kaj vse moramo storiti, da ti olajšamo življenje! In tako imajo „nezmotljivi“ odrasli res iz dneva v dan težjo nalogo, saj otroci želijo kljub vsemu prej ali slej odrasti. „Ljubice“ skrbi „vladajočih“ se vsakdo naveliča. Kajti vse več jih je, ki bi radi izkoreninili čudno moralo, ki se otroku vcepi že v prvih letih življenja. To čudno moralo najbolj zgovorno ponazarja pregovor „Če dva delata isto, to še zdaleč ni isto...“

Nasveti

- Pohištvo iz finega lesa (tik, palisander, bukev, oreh) čistimo z oljem in voskom, toda ne drgnemo premočno in ne čistimo prebogato. Dvakrat do trikrat na leto je povsem dovolj.
- Sardelice očistite, pokapajte z limoninim sokom, postavite za nekaj ur v hladilnik in šele potem ocvrte.
- Madeže s fotografij boste odstranili, če jih boste nežno zdrgnili s kosmom vate, namočenim v alkohol.
- S paradižnikom lahko odstranite madeže od črnih. Madeže, ki nastanejo na vratih od prstov, pa lepo odstranite s čebulo.
- Če ste se komaj pričeli ukvarjati s šivanjem, kupite trakove za obrobe in najprej obrobite stare brisače ali kuhinjske krpe. To bo obenem vaja in korist.
- Bolje je, če si umivate lase zjutraj kot zvečer. Sveže oprani lasje se čez noč „zleži“ in težko je urediti pričesko.
- Jajca med kuhanjem ne bodo popokala, če boste dodali vodi malo kisa.

Kaj in kdaj piti?

Prava izbira pijače je za dopolnitev jedi precej pomembna reč, zlasti če smo na obed ali večerjo povabili večjo družbo. Če se namreč pijače z jedmi ne skladajo, jim pokvarijo celotni okus, naj smo se s pripravo še tako trudili. Prav tako nekatere pijače zelo hitro „stopijo v glavo“ in se raje ne odločajmo zanje. Kako torej?

Aperitiv je pijača, ki ima namen vzbuditi tek in jo ponudimo pred začetkom kosila, večerje ali zakuske. Ne sme je biti več kot en kozarec za vsakogar in ne sme biti premočna. Najbolj se obnesejo lažje mešane pijače, na primer vermut s sodo, sadni in ne presladki sokovi s sodo, americano, martini...

K hladnim začetnim jedem in k juham ponudimo pivo ali lahko belo vino.

K belemu mesu, perutnini, ribam, damo suha in manj sladka vina, **k črnemu mesu, divjačini in divji perutnini** pa ne presladka črna vina.

Zelo važna je izbira vin **k sirom**. K ostrim in pikantnim sirom (gorgonzola, kvargeljni, roquefort, grojer) damo suha in ne sladka bela vina. Siri milejšega okusa (edamec, emmentalec, gauda, kajmak, belpaese) pa zahtevajo sladka bela in črna vina ali pivo.

Sladke jedi dopolnjujemo s sladkimi belimi vini in likerji. Po končanem kosilu ali večerji ponudimo za boljšo prebavo kozarec žganja ali dobrega konjaka. Če se nam zde gostje utrujeni ali nerazpoloženi, ponudimo za posvežitev ledeno kavo ali sorbete (pijače iz sladolegov, sadnih sokov, vina, likerja...) Kadar ponudimo šampanjec (naj bo res samo ob zelo slovesnih priložnostih), pazimo, da bo zelo ohlajen, sicer je ta vrsta vina plehka in se preveč peni.

Obilica rdečih paradižnikov

Sočne zrele paradižnike, ki dozoriijo v drugi polovici poletja, znamo ceniti. Jemo jih surove, namesto sadja, narežemo jih v solato, z njimi okrasimo hladen narezek, lahko pa jih tudi skuhamo z mesom, polnimo z različnimi nadevi, premažemo s sirom in popečemo – možnosti je dovolj za vsak okus in vsake vrste lakoto.

NADEVANI PARADIŽNIKI

Za 4 osebe potrebujemo: 150 g svežih gob, šopek peteršilja, 250 g mešanega mletega mesa, 1 jajce, sol, poper, nastrgan muškatni orešek, ščepec suhega origana ali majarona, 8 zrelih okroglih paradižnikov, srednje veliko čebulo, 150 g tanko narezane prekajene slanine, žličko moke, 1/8 litra rdečega vina.

Gobe očistimo in drobno sesekljamo. Peteršilj sesekljamo. Nato zmešamo mleto meso, gobe, jajce in peteršilj, dodamo sol, poper, nastrgani muškatni orešek in origano. Nadev naj nato počaka, medtem pripravimo paradižnike.

Paradižnike operemo in obrišemo. Vrh s pecljem odrežemo, notranjost paradižnikov pa previdno izdolbimo z žličko. Izdolbeno meso pretlačimo skozi cedilo in prihranimo. Čebulo olupimo in sesekljamo. Dno nepregorne plitve posode obložimo z rezinami slanine in potresemo s čebulo. Na slanino posadimo izvotljene paradižnike. Paradižnike polnimo z nadevom, ki naj ga bo toliko, da sega kot kupček čez rob paradižnika. Pečico ogrejemo. Paradižnike pečemo na srednji rešetki pri 225 stopinjah 25 do 30 minut. Nato jih vzamemo iz pekača in preložimo na pladenj, ki ga postavimo na toplo. Pekač postavimo na štedilnik. Slanino in čebulo potresemo z malo moke in med mešanjem na hitro prepražimo. Zalijemo s paradižnikovim sokom in z rdečim vinom. Kuhamo 6 do 8 minut, da tekočina malo povre. Dolijemo še sok, ki se je natelkel iz paradižnikov na pladnju. Paradižnike in omako ponudimo ločeno, zraven se prilega dušen riž ali pa samo svež kruh.

KOKOŠ MARENGO

Za 4 osebe potrebujemo: 1 kokoš (1800 g, očiščeno in pripravljeno), strok česna, sol, poper, 500 g paradižnikov, 1/4 litra trpkega belega vina, 250 g svežih gob, 10 zelenih oliv (brez koščic), pločevinko rakcev.

Kokoš razrežemo na četrtine. Maščobno plast, ki je pod kožo, narežemo in scvrnemo. Česen olupimo in sesekljamo. Narezano kokoš natremo s soljo, poprom in česnom. Paradižnike olupimo, odstranimo jim semenje in jih sesekljamo. Na maščobi, ki se je nadvrila iz kokošje masti, popečemo kokošje dele z vseh strani. Dodamo narezane paradižnike, zalijemo z vinom in dušimo v pokriti posodi 30 minut. Kokoš vmes nekajkrat obrnemo. Ko dušimo kokoš, očistimo gobe in jih narežemo. Pripravimo olive. Gobe in olive stresemo h kokoši, jed dušimo še 15 minut. Rakce iz pločevinke oplaknemo in stresemo h kokoši. Pregrejemo. Kokoš zložimo na ogret pladenj, obložimo jo z olivami, gobami in rakci. Prelijemo z omako, ponudimo z dušenim rižem in zeleno solato.

OCVRTA ZELENA S PARADIŽNIKOVO OMAKO

Za 4 osebe potrebujemo: 500 g paradižnikov, 2 rdeči papriki (250 g), 2 majhna gomolja zelene (1 kg), sol, pol limone, strok česna, 250 g čebule, 3 žlice olivnega olja, vejico rožmarina, šopek peteršilja, nekaj vejic bazilike, sladkor, poper, 3 žlice rdečega vina, 2 jajci, 50 g drobtin, 80 g masla ali rastlinske maščobe.

Paradižnike olupimo in narežemo na četrtine, semenje in sok iztisnemo. Paprike pečemo na električni plošči na štedilniku toliko časa, da z vseh strani porjavijo. Med peko jih nenehno obračamo. Ko postane lupina mehurjasta, položimo paprike na krožnik, pokrijemo jih z vlažno krpo in pustimo stati nekaj minut. Nato jih olupimo.

Zeleno operemo, olupimo in narežemo na debele rezine. Razine kuhamo 10 do 12 minut v soljeni vodi, ki smo ji dodali narezano limono. Zeleno pobereemo s peknavo in jo ocedimo na cedilu. Olupljene paprike očistimo in drobno narežemo. Česen in čebulo sesekljamo. Na olivnem

olju prepražimo papriko, čebulo in česen, ko čebula zarumeni, dodamo narezane paradižnike, rožmarin, sesekljan peteršilj in bazilike liste. Pražimo in kuhamo, da dobimo gosto omako. Solimo jo, popramo in zalijemo z rdečim vinom. Zelenine rezine poveljamo v stepenem jajcu in drobtinah, nato jih z obeh strani zlato zarumenimo na maslu ali rastlinski maščobi. Ocvrto zeleno ponudimo z gosto paradižnikovo omako. Omaka pa se prilega tudi k pečeni kuretini.

PARADIŽNIKOVA PONEV Z RIŽEM IN RIBO

Za 4 osebe potrebujemo: 750 g ribjih filetov, 3 žlice limoninega soka, sol, poper, 750 g paradižnikov, 350 g pora, 200 g prekajene slanine, 30 g masla, 250 g riža, 1/8 l belega vina, 200 g kisle smetane, žličko sladke mleto paprike, drobnjak, malo sesekljane feferone.

Ribo pokapamo z limoninim sokom, solimo jo in popramo. Paradižnike olupimo in narežemo na debele rezine. Por očistimo, uporabimo le bele in svetlo zelene dele. Narežemo jih na tanke kolobarje. Prekajeno slanino drobno sesekljamo. V kozici segrejemo maslo, dodamo slanino, por in riž. Med mešanjem pražimo 3 do 4 minute, nato prilijemo vino. Rižev mešanico naložimo na dno nepregorne posode. Na riž polagamo ribje filete in paradižnikove rezine. Posodo pokrijemo (če nima pokrova, s plastjo aluminijeve folije). Pečico ogrejemo. Pečemo pri 225 stopinjah 50 minut. Medtem pripravimo omako: zmešamo kisló smetano, mleto papriko, sesekljani feferon in drobno narezani drobnjak. Postavimo v hladilnik. Hladno omako ponudimo k pečeni ribi s paradižnikom, da si z njo postreže vsak po okusu.

PARADIŽNIKOVA JUHA

Za 6 do 8 krožnikov juhe potrebujemo: 1 kg govejih reber ali prsnega kosa, 3 mozgove kosti, 250 g pora, 250 g zelene (gomolj in zelenje), 250 g korenja, 1,5 kg paradižnikov, 50 g masla, 1 lovorov list, timijan, vejico rožmarina, sol, poper, sladkor, 3 kose toasta, 50 g masla.

Meso in kosti damo v liter in pol mrzle vode. Kuhamo v nepokritem loncu eno uro, ko se na juhi napravijo pene, jih posnamemo. Zelenjavo očistimo in narežemo. Mlade zelenine liste sesekljamo in prihranimo. Paradižnike operemo in narežemo na četrtine. V kozici razpustimo maslo, na njem prepražimo narezano zelenjavo, da se zapeče. Dodamo paradižnike, lovorov list, timijan in rožmarin. Kuhamo v nepokritem loncu 45 minut. Mesno juho precedimo in zlijemo k paradižnikom. Kuhamo še 10 minut. Lovorov list vzamemo iz juhe, nato juho pretlačimo skozi cedilo ali pa sesekljamo z električnim mešalnikom. Solimo, popramo in po okusu tudi sladkamo.

Toast narežemo na kocke. V ponvi segrejemo maslo, na njem prepražimo kruhove kocke, da zlato zarumenijo. Na juho potresemo sesekljano zeleno in opečene kruhove kocke. Ponudimo.

ENOLONČNICA S PARADIŽNIKI

Za 4 do 6 oseb potrebujemo: 500 g majhnih paradižnikov, strok česna, 500 g paprike, 1 kg puste jagnjetine, teletine ali svinine, 30 g masla, poper, 1/2 litra močnega rdečega vina, žličko soli, 3 lovorove liste, vejico rožmarina, šopek timijana, 375 g majhnih čebulic (šalotka).

Paradižnike olupimo. Papriko drobno narežemo. Meso narežemo kot za golaž. V visoki kozici razpustimo maslo, na njem popečemo meso, da porjavi. Popramo ga in zalijemo z rdečim vinom; česen olupimo, stremo ga s soljo in ga damo z lovorom, rožmarinom in timijanom k mesu. Meso dušimo na srednji vročini v pokriti kozici 30 minut. Dodamo cele olupljene čebule in narezano papriko. Kuhamo še 30 minut. Nato damo v kozico še paradižnike, pokrijemo in dušimo na majhnem plamenu še 10 minut. Ponudimo z rižem ali svežim kruhom.

Slovenci razviti že pred več kot tisočletjem

Blizu Bleda so našli orodje, ki je izredno pomembno za slovensko identiteto

(Iz TELEKSA)

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

„Na Pristavi,“ piše dr. Pleterski v enem od svojih del, „so v eni od hiš, pravzaprav ruševin, našli talilni lonček, ki je počil v vročini med taljenjem. Tako se je v razpoki ohranila kapljica taline bakra in srebra. To pa je zmes, ki je značilna za nakit. Na Pristavi je torej živel mojster, ki je s svojimi izdelki zalagal predvsem ženski del prebivalstva župe. Morda so na Pristavi gojili še kakšne druge obrti...“

Doslej je vladalo prepričanje, da so Slovenci tistega časa vse lepše, boljše in dragocenejše predmete uvozili od razvitejših sosedov. Zdaj kaže, da so bili sami za nekatere reči enako veliki mojstri.

„Bili so na enaki kulturni in materialni stopnji kot sosedje,“ pravi dr. Knific, „saj se sicer ne bi mogli obdržati.“

UMNI KMETOVALCI IN DOBRI OBRJNIKI

Najdba rala v zasipskem zakladu dokazuje, da so bili v 8. in 9. stoletju Kranjci napredni poljedelci, ki so obdelovali lastno in ne kakšno skupno zemljo. Tako ne velja več dosedanja trditev zgodovinarjev, da sta bila „požgalništvo in kopaštvo gospodarski temelj za majhna naselja“.

„Domačin je bil gotovo Slovencec, Kranjec, Karniolec,“ pravi dr. Pleterski. „Vse naokrog smo namreč našli slovenski material.“

V Zasipu so domačini že „od

nekdaj“ občasno naleteli na nenavadne predmete, ki so se izkazali za starine. V tej vasi so doslej našli že tri prazgodovinske kamnite sekire, od katerih se je ena izgubila; eno od njih je našel brat sedanjega srečnega najditelja zaklada Toneta Jarkoviča.

„Zasip je kontinuirano naseljen od naselitve Slovanov do zdaj,“ pravi dr. Pleterski. „Tam lahko zasledujemo zemljiško razdelitev od prve slovenske naselitve do današnjih dni, kar je seveda zgodovinsko izredno pomembno. Ker so Kranjci tam toliko časa obstali, so morali biti dobro razviti, ker sicer med močnimi sosedmi ne bi mogli preživeti. V takšno družbo, v kakršni so živeli v osmem in devetem stoletju, pa se niso organizirali zaradi razrednosti, ampak preprosto zaradi preživetja. Ko so se namreč tam ljudje namnožili, so se morali drugače organizirati, da je bilo za vse dovolj kruha.“

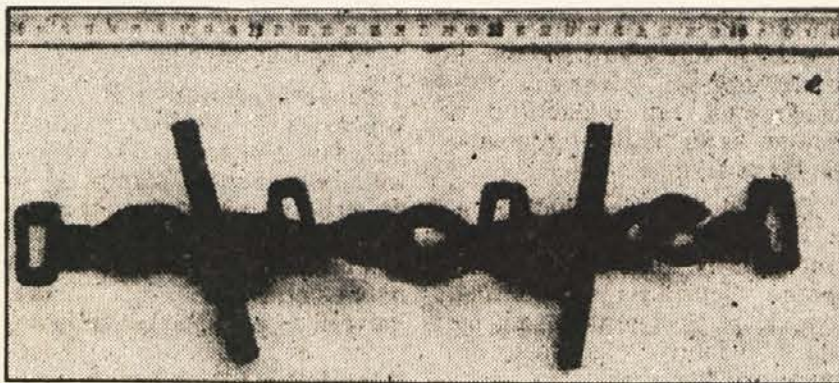
Hiše, v katerih so takrat živeli ti Kranjci, so morale biti dovolj trdne in tople, da so ljudje preživeli mrzle in snežene alpske zime. Orodje iz zasipskega zaklada kaže, da je bil lastnik sposoben sezidati takko hišo. Med orodjem je namreč tudi močno klesarsko dleto, prav takšno, kakršne uporabljamo pri zidavi hiš še zdaj, in nekaj orodja za obdelavo lesa, ki ga je lastnik verjetno uporabljal najprej za zidavo hiše in šele potem za drugačne namene.

Ta Kranjec je, skratka, skril v ledaniško grobljo reprezentančno orodje in orožje, ki ga je premogla njegova hiša. Potem je odšel, najverjetneje v hribe, da bi se skril, in se ni več vrnil.

Kot menita dr. Pleterski in dr. Knific, bi utegnil svoj zaklad zakopati maja leta 820, ko so se fran-

stvo, s katerim niso imeli usmiljenja.

To je vedel Kranjec, ki je zakopal svoje največje bogastvo v ledaniško grobljo na kraj, kjer bi ga po vrnitvi zlahka našel, vzel s seboj najverjetneje samo lahko orožje in se umaknil v bližnje hribe, dokler frankovska nevarnost ne bi bila mimo. Na begu (ali v boju, kdo ve)

kovske vojske vračale s pohoda na Ljudevita Posavskega pri Sisku, ki se jim je bil uprl in pritegnil k sodelovanju tudi Karantance in Karniole. Del frankovske vojske, ki mu je konjska kuga pobrala malone vse konje, je bil dvakrat besen: ker se jim je Ljudevit Posavski, sovražnik, tako zabarikadiriral v grad, da mu niso mogli priti do živega, in ker so morali domov tvoriti vso opremo na lastnih plečih, ker jim je konje pobrala bolezen. Svojo jezo so znašali na domače prebival-

se mu je očitno zgodilo nekaj hudega in se ni nikoli več vrnil.

„Druga možnost,“ pravi dr. Knific, „je ta, da je Karniolec zakopal svoj zaklad šele leta 900 ob pritiskih Madžarov na ozemlje okrog Bleda. To bi bilo možno zato, ker sta konjski strmeni različni, kar pomeni, da ju je lastnik dolgo uporabljal, medtem eno izgubil in ga nadomestil z drugim...“

Nekaj arheologov mlajše slovenske generacije je pred kakšnim desetletjem intenzivno in načrtno za-

čelo iskati sledove slovenske naselitve, in sicer predvsem v Blejskem kotu. Leta 1975 so začeli kopati na Bledu in so na Pristavi našli 380 grobov, od tega 150 staroselskih in 230 slovenskih. Po besedah dr. Knifica sta bili pokopališči drugo ob drugem, kar verjetno pomeni, da so bili staroselci okrog Bleda še takrat, ko so v šestem stoletju prišli tja Slovenci.

„Slovenski arheologi se lahko pohvalijo z najdbami prazgodovinskih in antičnih zakladov,“ nam je dejal dr. Knific, „zdaj pa smo naposled prišli še do staroslovanskega zaklada. Ni izključno, da bomo kmalu našli še kakšnega.“

Na podlagi dosedanjih izkušenj so sredi letošnjega junija začeli kopati v Zasipu nedaleč od tod, kjer je Tone Jarkovič našel pod svojo hišo zaklad. Vse je namreč kazalo, da bi prav tam utegnili biti grobišče, čeprav o tistem kraju ni nobene zgodbe med domačini niti drugačnega dokaza o morebitnih arheoloških ostalinah. Kopali so — in naleteli na grobišče, kar je presenetilo celo domačine, ki s svojimi vražami in zgodbicami navadno najprej pripeljejo tja arheologe. Prihodnje leto bodo to grobišče sistematično preiskali — in nemara v njem našli še kakšno potrditev domnev, ki so se porodile ob letošnji najdbi zasipskega zaklada.

„Za slovensko identiteto je najdba zasipskega zaklada izredno pomembna,“ je prepričan dr. Knific.

„To je dokaz naše narodne samobitnosti, ki je zdaj tudi opredmeten,“ pravi dr. Pleterski.

Marjan Rastresen

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 23. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Tom & Jerry — 9.30 Instrukcija: angleščina — 10.00 Instrukcija: latinščina — 10.30 Dih Rila — 12.00 Gvatemala - kultura Majev in koralni vrtovi — 12.15 Exbury-ski park — 13.00 Poročila — 14.40 Bret Maverick — 15.30 Počitniški koledar — 16.05 Kremenčkovi — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini-CVS — 17.05 Tao Tao — 17.20 Anna, Ciro & Co. — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nerešeni akti — 21.15 Modna revija z reklamo — 21.20 Gustl Bayrhammer: Belo-plave zgodbe — 22.05 Šport — 23.05 Nerešeni akti — 23.10 Poročila.

SOBOTA, 24. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 The merchant of venice — 9.35 Instrukcija: angleščina — 10.05 Instrukcija: latinščina — 10.35 Tako potujemo in tako ljubimo — 12.10 Nočni studio - Nov svet iz nič in ena — 13.25 Poročila — 14.10 Komedijanti — 16.00 Pika Nagavička — 16.30 Viki — 16.55 Mini-CVS — 17.05 Športna abeceda — 17.30 Opiča v hiši — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Vrhunski mednarodni cirkuški spored — 18.55 Veliki priprošnjiki — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 In šport — 20.15 Čas v sliki — 20.15 Šah valemajstrov — 0.00 Poročila.

NEDELJA, 25. 8.: 14.50 Cesar — 16.20 Jakob in Elizabeta — 16.25 Pustolovščine — 16.50 Kraljev — 17.35 Helmi — 17.40 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.25 Govori superintendant Hellmut Santer — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Opoldansko zvonjenje — 22.15 Komisar — 23.15 Priča časa — 0.20 Poročila.

PONEDELJEK, 26. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Tom & Jerry — 9.30 Kulinarična Avstrija — 10.00 Instrukcija: angleščina — 10.30 Hektor, vitez brez strahu in napak — 12.00 Wayana — 13.00 Poročila — 14.40 Bret Maverick — 15.30 Počitniški koledar — 16.05 Charlie Brown — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini-CVS — 17.05 Viki — 17.30 Mi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.08 Kuharski mojstri — 21.15 Ceste San Francisco — 22.05 Alpski — kulturni pogovori — 23.35 Kolesarske dirke — 0.05 Poročila.

TOREK, 27. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Tom & Jerry — 9.30 Instrukcija: angleščina — 10.00 Instrukcija: latinščina — 10.30 Komedijanti — 12.20 Ponedeljski šport — 13.15 Poročila — 14.40 Bret Maverick — 15.30 Počitniški

koledar — 16.05 Ana in sijamski kralj — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini-CVS — 17.05 Lutkarski nastop — 17.30 Odaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Inozemski report — 21.15 Cena oblasti — 22.05 Nogomet — 22.35 Ko so prišli beli strahovi — 23.20 Kolesarske dirke — 23.50 Poročila.

SREDA, 28. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Tom & Jerry — 9.30 Instrukcija: angleščina — 10.00 Instrukcija: latinščina — 10.30 Zadnji Indijancev — 12.00 Woody Woodpecker predstavlja — 12.05 Inozemski report — 13.00 Poročila — 14.40 Bret Maverick — 15.30 Počitniški koledar — 16.05 Pustolovščina na malajskih otokih — 16.30 Lisičja luknja — 16.55 Mini-CVS — 17.05 Tao Tao — 17.30 Zaklad v puščavi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prenosišče 6. blaženosti — 22.45 Zrcalne slike — 23.00 Kolesarske dirke — 23.45 Poročila.

ČETRTEK, 29. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Tom & Jerry — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Instrukcija: angleščina — 10.30 V cirkusu treh manev — 12.10 Klub seniorjev — 13.00 Poročila — 14.40 Bret Maverick — 15.30 Počitniški koledar — 16.05 Ana in sijamski kralj — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini-CVS — 17.05 Lutkarski nastop — 17.30 Perrine — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 ARD koncert po želji — 22.20 Klub 2 in poročila.

LJUBLJANA

PETEK, 23. 8.: 17.50 Poročila — 17.55 Nepomembno in pomembno — 18.10 Obiskovalci, češkoslovaško-zahodnonemška nadaljevanka — 18.45 Želeli ste, pogledite - poučno-zabavna oddaja — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.05 Živi planet: Nebo, angl. dok. serija — 21.00 Ne prezrite — 21.15 Gangsterska kronika, amer. nadaljevanka — 22.05 Dnevnik — 22.15 Parada norcev, amer. film.

SOBOTA, 24. 8.: 13.45 Poročila — 13.50 Obuli maček, lutkovna predstava — 14.05 Beli ciganček, nadaljevanka — 14.35 Nepomembno in pomembno, nanizanka — 14.50 Miti in legende - Srednjeveški miti: Saga o Nibelungih - Siegfried, nanizanka — 15.05 Paletavček, nanizanka — 15.35 Spominjski park v Kumrovcu — 16.05 Živi planet: Morja

trave, angl. dok. serija — 17.00 Svetovni pokal v smučanju - smuk (m), prenos iz Argentine — 18.45 Boj za obstanek: Indijski slon, angl. dok. serija — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.50 Vreme — 20.00 Pariški tat, francoski film — 21.40 Zrcalo tedna — 22.00 Videogodba — 23.00 Poročila.

NEDELJA, 25. 8.: 8.50 Poročila — 8.55 Živ žav: Risanke — 9.50 Obiskovalci, češkoslovaško-zahodnonemška nadaljevanka — 10.20 Derrick — 11.20 Čez tri gore: Pel vam bo kvintet Frankolovčani — 11.45 625 - pregled tedenskega sporeda — 12.00 Ljudje in zemlja, prenos iz Radgone — 13.00 Poročila — 15.35 Zgodbe iz delavnice, nadaljevanka — 16.20 Poročila — 16.25 Majski poker, zabavnoglasbena oddaja — 17.20 Šampanjec za Cezarja, ameriški film — 18.55 Knjiga — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.50 Vreme — 20.00 Slana na mandljevem cvetu, drama — 21.20 Beseda da besedo - pogovor z Janezom Lenčkom — 21.50 Kratki film — 22.10 Športni pregled — 22.55 Poročila.

PONEDELJEK, 26. 8.: 17.50 Poročila — 17.55 Paletavček, nanizanka — 18.25 Kako pravilno oživiti — 18.45 Rock oko, oddaja za mlade — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Železna cesta, nemško-jugoslovanska nadaljevanka — 21.10 In še sedem dni, dokumentarna oddaja iz niza Dnevi zmage — 22.00 Dnevnik.

TOREK, 27. 8.: 17.45 Poročila — 17.50 Naša pesem - Maribor '85: MPZ RKUD Djuro Salaj, Slovanski brod — 18.20 Miti in legende - Srednjeveški miti: Krimhildina maščevanje, nanizanka — 18.40 OD Ohrida do Herakleje — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Zid, drama — 20.55 Omizje: Atomske centrale - da ali ne? — 23.00 Poročila.

SREDA, 28. 8.: 17.50 Poročila — 17.55 Obuti

SLOVENSKE ODDAJE

AVSTRIJSKEGA RADIA vsak dan od 18.10 do 19.00 ure

Pe 23. 8.: Čas, ki živi.**So 24. 8.:** Duhovni nagovor (mag. Mirko Isop). Voščila (Danica Urschitz).**Ne 25. 8.:** Za dobro voljo.**Po 26. 8.:** Kontakt**To 27. 8.:** Partner.**Sr 28. 8.:** Alpe-Jadran.**Če 29. 8.:** Rož - Podjuna - Zila.**Pe 30. 8.:** Čas, ki živi..

maček, predstava Lutkovnega gledališča Ljubljana — 18.10 Beli ciganček, nadaljevanka — 18.45 Želeli ste, pogledite - poučno-zabavna oddaja — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Svet na zaslonu: Mar me hočejo ubiti? — 20.55 Tudi Rabilji umirajo, ameriški film — 22.35 Dnevnik.

ČETRTEK, 29. 8.: 17.45 Poročila — 17.50 Moj mili Ariel - Prost bodi moj Ariel, nadaljevanka — 18.15 Pivsko posodje od Barjanca do nas — 18.40 Mozaik kratkega filma: Kitajski izziv, kanadski film — 19.05 Risanka — 19.29 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Tednik — 21.10 Pankrt, vzhodnonemška nadaljevanka — 22.00 Dnevnik.

AVSTRIJA 2

PETEK, 23. 8.: 16.25 Monaco Franze — 17.15 Prvi ljudje — 18.00 Panoptikum — 18.30 UFO — 19.15 Takrat — 19.30 Gustav Mahler: 2. simfonija — 21.15 Čas v sliki — 21.55 Politika v petek — 22.05 Colossus — 23.40 The munters — 0.05 Poročila.

SOBOTA, 24. 8.: 15.45 Takrat — 15.50 Dva krat sedem — 16.15 Rešitev lipicancev — 17.15 Igra z besedami — 18.00 Tedenski pregled — 18.25 Nogomet — 19.00 Palača sanj — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Novo v znanosti — 20.15 Srčni kralj — 21.55 Poročila — 22.00 Zupnik Josef Toriser odgovarja — 22.05 Šport — 22.40 Diamantna lady — 0.05 Poročila.

NEDELJA, 25. 8.: 9.00 Ludwig van Beethoven — 9.10 Takrat — 9.15 Glasbene dragocenosti — 10.35 Cash on delivery — 11.55 Sto mojstrov — 14.1 Športni popoldan — 17.00 Avstrijska ljudska glasba — 17.45 Clip — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Zakladnica Avstrija — 20.15 Hector, vitez brez strahu in napak — 21.45 Poročila — 21.55 Čikago 1930 — 22.45 Sedem dni športa — 23.05 Razred za mojstre Sena Jurinac-a — 0.05 Poročila.

PONEDELJEK, 26. 8.: 17.15 Velemesta sveta — 18.00 Čudežni živalski svet Indije — 18.30 UFO — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Hotel — 21.00 Novo v kinu — 21.08 Kuharski mojstri — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Šiling — 22.05 Poznate mojo ženo? — 23.45 Poročila.

TOREK, 27. 8.: 17.30 Orientacija — 18.00 Očarljiva Jeannie — 18.30 UFO — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Avstrijski kviz rekorderjev — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Klub 2 in poročila.

SREDA, 28. 8.: 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Rdeči panter — 18.30 UFO — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Rdeče in črno — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Kulturni žurnal — 22.30 Nepremagani — 23.55 Poročila.

ČETRTEK, 29. 8.: 17.15 Morlici s sto noži -- 18.00 Prosim k mizi — 18.30 UFO — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zvezna vojska — 21.15 Čas v sliki — 21.50 Svet matere Tereze — 22.35 Ingrid — 23.45 Poročila.

Rjavkasto vzdušje na srečanju desnih radikalcev v Nibelungenhalli v Passauu:

Metalci bomb proslavljeni kot junaki

Koroški udeleženci so se še posebej izkazali: s protislovenskimi izpadi in z neznanjem nemškega jezika...

V Passauu na Bavarskem je bilo pred kratkim veliko zborovanje desnoekstremističnega tabora. V tako imenovani Nibelungenhalle se je zbralo okoli 2500 staro- in mladonacistov. Pred hermetično zaprto dvorano pa kakih 300 protidemonstrantov.

... iz vseh kotičkov rajha
Desnoradikalna „Deutsche Volksunion“ je zbrala pri sebi vse čvrsto nemške somišljenike iz vseh gau-ov tretjega rajha: bumserje (metalce bomb) iz Južne Tirolske, zveste nemške Korošce pa tako imenovane pregnance od Šlezije pa tja do Sedmograške. Medtem ko so v prejšnjih letih na srečanjih prevladovali še starejši udeleženci, je tokrat bila slika malo drugačna. Mladinska drhal nacistov, na primer „Wicking-Jugend“ ali obojena Kühnen-ova tolpa „Aktionsfront Nationaler Sozialisten“, je poskrbela za nekolikoštevno pomladitev rjavih vrst. Mladi paramilitaristi z desnimi prečkami so se na vsak način že kar dobro naučili, kako deliti s težkimi škornji brec ali pa glasno tuliti „Judenknechte“ in „Kommunistenpack“.

Za javno varnost naj bi skrbeli dve stotniki bavarskega „Grenzschutz-a“. Videti pa je bilo, da so se varovalci

javnega reda prej dolgočasili, kakor pa da bi hoteli kaj ukreniti proti izgredom nacistov. Podobne nazore o spoštovanju ustavnih zakonov in izpolnjevanju dolžnosti poznamo vse, kakor tudi pri koroških policijskih ali žandarmarijskih organih.

Nikoli ne bomo praznovali poraza Nemčije...

V dvorani sami so se revanšistični duhovi kaj hitro vneli. „Nikoli ne bomo proslavljali poraza Nemčije“ — govornik je bil nato deležen hrupnega aplavza.

Delegacijski vodja Korošcev, ki so se bili tudi udeležili rjavega zborovanja, je na govorniškem odru neprestano govoril o postavljanju dvojezičnih napisov, kar naj bi bilo po njegovem „Mißachtung der demokratischen Gepflogenheiten unter Anwendung orientalischer Methoden, unterjubelt von einer durch die politischen Parteien zahlenmäßig vorgetäuschten starken slowenischen Volksgruppe“.

Slovenizacija nemške Koroške...

Ze sama beseda „Slovenici“, izrečena pred razdivjano rjavo godljo, je takoj izzvala vihar življenja ali žaljivk znamke „Titokommunisten“ ipd. „Nun geht man daran, die Landeshauptstadt Klagenfurt zu slowenisieren.“

ren. Mit hohen Geldmitteln kaufen slowenische Organisationen ganze Häuserblocks auf. Sogar ein slowenischer Kindergarten wurde errichtet“, nadaljuje koroški govornik nato svoje izlive sovraštva, ki se izraža že kar v jakosti in tresočem se glasu. Ko zapusti govorniški pult, ga dvorana slavi kot junaka. Samo njegova nemščina je bila nekoliko pomanjkljiva...

Deutsch-kärntnerji v ospredju na pr oslavi nemških nacistov

Koroška hajmat — tudi danes tesno povezana z rajhom

Izpadljivo nastopanje koroških udeležencev na takih revanšističnih zborovanjih in drugih rjavkastih prireditvah tudi danes še potrjuje veljavnost bramborske parole o koroškem nemštvu, ki je varovalec rajha na jugu. Prepleti s starim in novim nacizmom po vsem svetu izničijo laž, ki jo sejejo domači nemškonacionalni kregi, češ da jim gre zgolj za domovino in Koroško. Dostikrat v zgodovini so že pokazali, za kaj jim gre. Pred kratkim pa v Passauu. To si velja zapomniti.

(povzeto po AZ)

— ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI VESTNIK —

SAK startal z 1:1 proti viceprvaku!

17.-18. avgusta se je končno tudi koroška liga lotila prvenstvenega tekmovanja. Novinca SAK Celovec (1:1) proti Mostiču in OBERVELACH (2:1) proti Matrei sta se v izredno močni konkurenci zaenkrat uveljavila. BREŽE so slavile najvišjo zmago (3:0) proti Magdalenu in tako prevzele vodstvo. V derbiju prvega kola je moštvo Brankota OBLAKA — TRG — v gosteh porazilo kofavorita Sparkasse LIENZ prepričljivo s 3:1. Tudi PLIBERK je že v formi: 3:1 proti bivšemu drugoligašu Hypo WAC! Naslednji sakov nasprotnik Smohor je zmagal v Šentvidu proti tamkajšnjemu SCA z 2:0. Poleg SAK-a je remiziral še celovski PSV-ASK — 0:0 proti IRSCHENU.

Slovenski atletski klub je že vedno bil magnet za publiko. Ze na prvem letošnjem srečanju v ligi, proti lanskoletnemu viceprvaku Mostiču,

se je zbralo v Annabichlu nad 500 gledalcev! V primerjavi z drugim celovškim klubom PSV-ASK (doma proti Irschenu komaj 100) to je štirikrat več. Upajmo, da bo popularnost, priljubljenost in zanimanje za slovenske nogometaše še naprej takšno.

Sedaj pa k tekmi sami, ki se je začela z gromom iz vedrega neba. Prva minuta: po napadu gostov je SAK-branilec Lampichler žogo z glavo nehoti strelil namesto preko gola v gol. Joj, avtogol in 0:1! Sakovci so za hip prestrašeni obstali, dokler sodnik ni dal znaka za nadaljevanje. Morda je slovenske nogometaše prav ta neizkušnja tako zelo vzpodbudila in motivirala, da so se čisto otreli treme. Kajti zaigrali so borbeno, hitro in napadalno. V 23 minuti je ofenziva „prinesla“ prve sadove. Jovičević je na desnem krilu dupiral svojega

branilca in lepo, visoko centralno v kazenski prostor. Mario Pihorner je bil na mestu in premišljeno zatresel mrežo. 1:1 in silovit aplavz! Pet minut navrh-negativen višek: Tellian (Mostič) in Polanšek (SAK) sta se nepravilno „atakirala“ (s pestmi) in drugače slab sodnik Glanz je oba poslal predčasno pod prho. Toda SAK je ostal še naprej boljši in bolj nevaren od Mostiča. Tik pred polčasom je pred gostujočim vratarjem Kowatschem nastal velik tumult. Dvakrat so domačini spravili žogo čez golčrto, vendar je „nepripravi“ obakrat odklonil in pustil igro nadaljevati. Nesramnost, nepoštenost, krivica, goljufija... Po zamenjavi strani so Mostičani solidno zaigrali, v 58. minuti pa je njihov nevarni srednji napadalec F. Gruze zadel prečko. Sreča za SAK! Raven igre je bila zelo visoka, le v drugih petinštiridesetih minutah sta obe ekipi malo popustili. V finišu je bil močnejši spet SAK, ker je ostal z igralcem več na igrišču. F. Gruze je bil deset minut pred koncem tekme izključen radi grobega prekrška. Numerično nadmoč gostitelji niso izkoristili tako, da se je spopad končal brez zmagovalca in kar s tremi (!) izključitvami.

POSTAVA: Rauscher; Velik, Stern, Sadjak, Lampichler; Jovičević, Preschern, Ramsak; Ratajce, Pihorner, Polanšek (Zamenjava: Luschnig in Urban).

PRVI RAZRED

SKUPINA B: Kostanje : Untertweg 1:6 (0:2)
Marija na Zilji : Baško jezero 2:2
SKUPINA C: Kotmarja vas : Reichenau 2:2 (2:1)
Wietersdorf : Bilčovs 5:1 (2:0)
SKUPINA D:
Globasnica : Metlova 1:1 (1:1)
Podkarnos : Zelezna Kapla 0:1 (0:1)
Grebini : Klopinsko jez. 1:4 (1:0)
Sinča vas : Labod 4:2 (1:0)
Zitara vas : Zrelec 2:2 (0:1)

DRUGI RAZRED

SKUPINA F:
Šmarjeta v R. : Sentilj 2:0 (1:0)
DSG Borovlje : HSV 1:4 (1:1)
Grabštanj : Bistrica 4:2 (2:1)
SKUPINA G:
Zvabek : Haimburg 0:4 (0:1)
Galicija : Reichenfels 1:2 (0:2)

no potrebna točka, da zaostanek za preostalo konkurenco ne bo že od začetka naprej neizgleden. „Napad je najboljša obramba“, morda poskusijo Selani na ta način.

TEK NA STARI GRAD V BEKŠTANJU ZMAGOVALCI SKUPIN

1500 m:
Dočki I: Jamnig Michael 6:40.42
Dočki II: Sibbersen Jan 6:04.86
Dočki I: Melinz Karin 7:56.17
Dočki II: Hafner Maria 6:45.91
Solarji I: Wrolich Peter 8:00.04
Solarji II: Greier Christian 7:31.22

2000 m:
Zenske I: Gatti Eva 9:15.10
Zenske II: Schaflechner Eva 11:26.96

4000 m:
Mladina: Gatti Christian 16:34.26
Juniorji: Grossegger Mihi 15:52.96
Splošni: Standmann Hans 15:01.79
Starostna I: Bärenthaler Harald 15:41.53
Starostna II: Tschernjak Willi 17:08.40
Starostna III: Morautschnig Ernst 18:26.33
Starostna IV: Gapperl Max 21:36.08

10 najboljših dnevo:

1. Standmann Hansi 15:01.79
2. Bärenthaler H. 15:41.53
3. Standmann Michi 15:46.38
4. Grossegger Michi 15:52.94
5. Schrottenbach Leo 15:56.18
6. Kotnik Milan 16:14.12
7. Schrottenbach Peter 16:20.70
8. Gatti Christian 16:34.26
9. Brenner Berthold 17:04.22
10. Tschernjak Willi 17:08.40

Šah: zmaga Kaspreta

Brez problemov je celovski mojstrski kandidat Guido Kaspret zmagal turnir v Bekštanju. Mladi šahist se trenutno nahaja v odlični formi, saj je v sedmih partijah zbral 6,5 točke. Drugi je postal predsednik bekštanskega šahovskega kluba, ravnatelj Pepi Gallob s petimi točkami.

NOGOMETNI TERMINI

Koroška liga

sobota 24. avgusta 1985

Smohor - SAK ob 18.00
v Smohorju

Navijači imajo možnost, da se odpeljejo na tekmo z avtobusom, ki se bo odpeljal ob 13.30 uri izpred gostilne pri Joklnu (10.-Oktober-Straße).

Vzhodna podliga

Smihel - St. Andraž ob 17.30
nedelja 25. avgusta 1985
Sele - KAC ob 17.45

Hokej na ledu: za Karavanški pokal

V prvi tekmi za „Karavanški pokal“ je beljaški VSV premagal Olimpijo Ljubljano na domačih tleh s 5:2 (2:1, 0:1, 3:0). Nadaljnja tekmovanja za prehodni pokal sta še HK Jesenice in avstrijski prvak KAC. Vsi štiri klubi so bili že državni prvaki, ki to tekmovanje izrabljajo za preizkus svojih moči. Slovenska kluba si obetata za letošnje tekmovanje večjo izeenačenost, saj že od maja naprej trenirata — hokejisti Olimpije so bili celo na treningu v NDR. Izid prve tekme pa je pokazal, da se bosta za pokal borila verjetno samo koroška kluba.

Vzhodna podliga

V koroški vzhodni podligi so za slovenske nogometaše napočili hudi časi. Po dveh odigranih kolic SELANI in SMHELČANI niso osvojili niti točke. Se huje: obe ekipi sta prejeli vsaka po pol ducata protizadevkov in skupaj zabeležili šele en (!) sam gol. Katastrofalno! Weitensfeld je v Rudi triumfiral senzacionalno s 7:0! Remizirali so Wolfsberg : ASV in KAC : Borovlje (1:1). Velikovec je dobil dvoboj z Vrbo (4:2) in Šentandraž je ugnal novinca Treibach z minimalnim naskokom od 1:0. Potemtakem zdaj vodi Weitensfeld, na repu lestvice pa ranžira DSG OBIR-Sele.

KNOCK OUT V ZADNJI MINUTI!
Dobrla vas : ASKO Smihel 2:1 (1:0)
Dobrla vas, 150, Kuri
Gole: Prosen (38.) in M. Sadjak (89.) oz. Blažej (58.)

Slabo obiskan okrajni derbi in nič boljši po predstavi obeh moštev. Vse kaže, da se kluba še nista opomogla od „poletnega lenarjenja“. Prosen je povedel Dobrolčane in Stanko Blažej je kmalu po odmoru izenačil. Gledalci so se že spoprijaznili z nedolžnim izidom, zato so bili toliko bolj presenečeni, ko je Marjan Sadjak (v prestopnem roku se je zanj potegoval SAK) s svojim energičnim nastopom v zadnji minuti zagotovil domačinom poln uspeh. Z eno in isto finto je prevaral kar štiri Smihelčane zapored in povrh še golmana Mocharja. ASKO Smihel je tako na lestvici predzadnji: goldiferenca 1:6 in nič točk. V tretjem kolu bodo Blažej in Co nastopili proti še neporaženemu SK Šentandraž.

POSTAVA: Mochar; Wriesnig, Šuler, Lopinsky, Motschnig; Krausler, Blažej, H. Berchtold; Andrej, Hutter, Buchwald (Zamenjava: Vrhnjak in W. Berchtold).

DEBAKEL ZA DEBAKLOM!
St. Leonhard — DSG OBIR-Sele 3:0 (1:0)
Gole: Pfennich (tri)

0:3 v Borovljah, 0:3 v St. Leonhardu, 0:3 v ...? Nerazumljiv skromen in ponesrečen prvenstveni začetek fantov izpod Košute, katerih nov sponzor je rebrška tovarna celuloze OBIR. Igralec-trener Jakopič sam ne ve, kako je prišlo do teh dveh polomij: „Moštvo je pomlajeno in še neizkušeno. Vsekakor pa sta oba nasprotnika bila sila močna in vrhu tega smo obe tekmi odigrali na tujem. Mislim, da bo na domačem terenu sledil preobrat, morda že v nedeljo proti KAC-u.“ V zadnji prvenstveni tekmi, letos v igri so Selani pod trenerjem Jožetom Ferro v St. Leonhardu zmagali 2:1, v četrtek pa so bili brez vsakih možnosti. Domačega napadalca Pfennicha Selani niso znali nevtralizirati, saj jim je prav on dal vse tri gole. Selski nogometaši so zaenkrat še slabši kot Smihelčani. V dveh nastopih niso zabeležili ne gola, niso osvojili ne točke in so na lestvici vzhodne podlige zadnji. Proti KAC-u pa je že skoraj nuj-

SPORTNO DRUŠTVO PLIBERK in SLOVENSKA ŠPORTNA ZVEZA

vabita na

Kolesarjenje po sosednjih obmejnih občinah

Pliberk - Suha - Labod - Dravograd - Ravne,

ki bo v nedeljo 15. septembra 1985.

Start na 53 km dolgo progo je ob 10. uri pred Posojilnico v Pliberku.
Pokroviteljstvo: Franz Mikusch, župan mesta Pliberk,

Maks Večko, predsednik skupščine občine Ravne,
mag. Raimund Grilc, kulturni referent,
Mirko Kumer, mestni svetnik mestne občine Pliberk,
Jože Partl, občinski odbornik EL Pliberk

Pogoji za udeležence: Na kolesarjenju lahko sodelujejo vsi (otroci do 12 let samo v spremstvu staršev). Do cilja v Pliberk je treba dospeti najkasneje do 14. (do cilja v Ravne pa do 13. ure).

Na mejnih prehodih odpadejo formalnosti, vendar potrebujejo udeleženci veljavno osebno izkaznico ali polni list. Vsak udeleženec sodeluje na lastno odgovornost.

Prijave: Prijave sprejemamo na dan prireditve med 9. in 10. uro. Start-

nine ni. Društva in skupine oddajo seznam udeležencev. Udeleženci prejmejo na startu kontrolni kartonček, ki ga s kontrolnimi žigi (v Pliberku, Labodu in na Ravnah) predložijo v cilju. Tam dobijo značko.

Zlata značka: Kdor se bo petkrat udeležil kolesarjenja, prejme posebno zlato značko.

V slučaju slabega vremena bo kolesarjenje preloženo na nedeljo, 22. septembra 1985.